Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXV., št. 153 Ljubljana, sreda 8. julija 1942-XX Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNISTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Azioni aeree in Egitto

25 velivoli nemici abbattuti — Bombe sulle colonne e concentramenti del nemico — Combattimenti presso El Alamein

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 7 luglio il seguente bollettino di guerra n. 770:

Scontri di carattere locale nella zona di El Alamein, nel corso dei quali alcuni carri armati nemici venivano distrutti.

L'attività della Raf è stata efficacemente contrasta dall'aviazione dell'Asse che ha agito su concentramenti avversari di mezzi blindati e di truppe.

9 aeroplani britannici precipitavano al suolo: sette in duelli con cacciatori tedeschi, due ad opera della difesa contraerea.

Durante attacchi contro Tobruch e Bengasi che non hanno causato danni d'importanza, la Raf perdeva due altri apparecchi; da Bengasi sono segnalati due morti ed alcuni feriti nella popolazione.

L'aerodromo di Micabba è stato nuovamente bombardato da nostri reparti aerei e le sue attrezzature ripetutamente colpite.

In numerosi combattimenti, 14 velivoli inglesi erano abbattuti dalla caccia italo-germanica di scorta e 2 altri da un nostro bombardiere che brillantemente si disimpegnava dall'attacco di numerosi Spitfire.

Dalle operazioni aeree della giornata tre nostri apparecchi non hanno fatto ritorno.

Letalske akcije v Egiptu

25 sovražnih letal sestreljenih — Bombe na sovražne kolone in zbirališča — Spopadi pri El Alameinu

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 7. julija naslednje 770. vojno poročilo:

Na področju pri El Alameinu spopadi krajevnega značaja, v katerih je bilo uničenih nekaj sovražnih tankov.

Letalstvo osi, ki je delovalo nad sovražnimi zbirališči oklopnih vozil in čet, je uspešno nasprotovalo delovanju britanskega letalstva. Devet britanskih letal je treščilo na tla, sedem v dvobojih z nemškimi lovci, dve pa je sestrelila protiletalska obramba.

Med napadi na Tobruk in Bengazi, ki niso povzročili večje škode, je britansko letalstvo izgubilo dve letali. V Bengaziju beležijo dva mrtva in nekaj ranjencev med prebivalstvom.

Naši letalski oddelki so ponovno bombardirali letališče pri Mikabi in ponovno zadeli njegove naprave.

Italijanski in nemški lovci v spremstvu so v neštetih spopadih sestrelili 14 angleških letal, dve drugi letali pa neki naš bombnik, ki se je odlično rešil napada številnih Spitfireov.

Z vseh operacij včerajšnjega dne se tri naša letala niso vrnila na oporišče.

Letalsko obleganje Malte

Najmočnejše sovražno oporišče v Sredozemlju je postalo popolnoma nesposobno za sleherno akcijo ali pobudo

Operacijsko področje, 8. julija s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Letalsko oblegovanje in letalska ofenziva proti Malti sta v stalnem razvoju. Italijanske letalske sile stalno napadajo letalska oporišča Micabbo, Al Far in Ta Venezio in skušajo kar najbolj nevtralizirati tudi učinkovitost skupin lovcev, katere so sovražniku posreči prikriti in ščititi. Letalsko nadzorovanje morja okrog otoka in v vsem pasu proti vzhodu in zapadu se pobija s stalnimi ofenzivnimi in strateškimi letalskimi izvidniškimi poleti, da se odstrani možnost, da bi v pomorskih oporiščih, v pribežališčih in v zalivih otoka pristajale majhne in velike ladje. Izvajanje letalskega obleganja, skupno z nočnimi in dnevnimi letalskimi akcijami velikih skupin težkih bombnikov tvori skupne letalske operacije, katere važnost kaže opazovanje po učinkovitosti celotnega sovražnega obrambnega sistema. Sovražnik ne more oskrbovati otoka in stalno uničevanje bombnikov z neprestanim bombardiranjem vpliva čedalje bolj na bojno učinkovitost sovražnih letalskih in pomorskih oporišč. Izčrpavanje in nevtraliziranje sleherne možnosti za velike vojne pobude na strani sovražnika, ki bi se lahko pričele na Malti, je čedalje bolj popolno, čeprav je potrebnih nekaj bolečih žrtev. Treba je pribiti, da je uspelo samo z letalskimi silami prisiliti k molku neko sovražno letalsko-pomorsko oporišče, ki je silovito opremljeno in s katerega bi pomorska in letalska ofenziva na naše ozemlje lahko povzročila motnje. Italijanske in nemške letalske sile, ki operirajo v popolnem sodelovanju, so dosegle uspeh, s katerim je sovražnik izgubil ves ugled na Sredozemskem morju in s katerim je z najvažnejšega strateškega oporišča na bojišču onemogočena sleherna važna akcija in pobuda sovražnika. Naši bombniki so ponoči in podnevi napadali letalska oporišča na otoku in področja, kjer je sovražnik decentraliziral svoja letala. Bombe vseh kalibrov so padle na objekte, ki so bili v polno zadeti. Skoraj povsod so nastali požari in razdejanje. Protiletalska reakcija je bila močna in živahna. Sovražnik skuša zdaj uporabljati kar v največji meri nočne lovce, da bi otežkočal akcije naših bombnikov, toda uspehi teh protiakcij so razmeroma majhni, če jih primerjamo z uspehi našega letalstva. Naši neutrudljivi piloti v nočnih in dnevnih akcijah se z navdušenjem borijo s tako hrabrostjo, da zaslužijo razumevanje in hvaležnost vsega naroda.

Smrt novinarja na afriškem bojišču

Berlin, 8. julija. s. Doznava se, da je padel kot junak v borbi v Severni Afriki direktor poročevalske agencije Trano Oman konjeniški kapitan von Hommayer.

Svečana izročitev odlikovanj zaslužnim borcem na vzhodni fronti

Z vzhodne fronte, 8. julija s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Na področju blizu razmestitve italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji so bili odlikovani oficirji, podoficirji in vojaki, ki so sodelovali od meseca februarja v operacijah, ki so se zaključile z zmago pri Harkovu. V obsežnem četverokotniku, obstoječem iz konjenice, topništva, metalcev plamenov, tankovcev in s skupinami novarske konjenice in skupine San Giorgio pod poveljnistvom generala Barba so bili postrojeni oficirji in vojaki, ki jim je bilo namenjeno odlikovanje za hrabrost. General Messe, poveljnik italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, je nagovoril hrabre borce. Omenjajoč v kratkem in učinkovitem pregledu junaštva skupin specialistov v zvezi in sodelovanju z nemškimi zavezniki na odseku, kjer so pritiskale močnejše in bojevite boljševiške sile, je poveličeval žilavost in odrekanje teh oddelkov. Po štirih mesecih boja in žrtev od najkrutejše zime do pomladi je neokrnjeni napadalni duh naših mož omogočil hraber prispevek k dokončnim operacijam v bitki pri Harkovu. General Messe je potem omenil junaštva naših vojakov in sposobnost poveljnikov, ki so jasen znak ne samo visokih kreposti naših borcev, temveč tudi duha, s katerim se posveča v skupnem žrtvovanju globoka solidarnost zveze z nemškim narodom. General je zaključil s povzdigom misli Nj. Vel. Kralju in Cesarju ter Duceju, nakar so bile prečitane motivacije za posamezna odlikovanja, nato pa so bila odlikovanja izročena borcem.

Sovjeti neprestano in kljub protestom kršijo švedsko nevtralnost

Stockholm, 8. julija. s. Švedski tisk poroča na podlagi uradnih poročil zunanjega ministrstva o pogostih primerih kršenja švedske nevtralnosti z akcijami sovetskih podmornic. Da so te kršitve delo Sovjetov, je dokazano zdaj z dejstvom, da so našli drobce torpedov z rusko tovarniško znamko. Dosedaj so bili trije primeri, ko so sovjetske podmornice napadle švedske ladje in ladje drugih držav v švedskih teritorijalnih vodah. Ob koncu junija je bila potoplena švedska ladja »Ada Gorthon«. 14 mornarjev je bilo ob življenje. Pred nekaj dnevi je ruska podmornica torpedirala pred Wasterdikom švedsko ladjo »Galeon«, predvčerajšnjim pa se je napad ponovil med Havringeom in Landsortom na konvoj 22 ladij, ki so plule tudi v švedskih teritorijalnih vodah. Švedske bojne ladje so napadle v predpretekli noči z globinskimi bombami neko neznano podmornico, ko se je ravno potapljala. Vsi protesti švedske vlade pri moskovski vladi zaradi teh stalnih kršitev švedske nevtralnosti, so bili doslej brez uspeha, kajti Moskva, je vedno zanikala, da gre za sovjetske podmornice.

Stockholm, 8. julija. s. Predvčerajšnjim zjutraj je neka sovjetska podmornica pred Havringeom sprožila torpedo na neko švedsko trgovinsko ladjo, ki je plula v konvoju

Nemški prodor preko Dona

Važno industrijsko mesto Voronež zavzeto

Prvi veliki uspeh nemške ofenzive na vzhodni fronti — Sovjetski napadi severno od Orla odbiti — Nemško prodiranje pri Rževu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 7. jul. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na napadalnih operacijah na vzhodni fronti je bil prekoračen Don in zavzeto važno industrijsko mesto Voronež. Število ujetnikov in vojnega plena stalno narašča. Vsi protinapadi sovražnika so bili odbiti. Pri tem je uničila samo ena nemška tankovska divizija 61 sojetskih tankov. Močni letalski oddelki so uspešno posegali v borbo ter prizadeli uničujoče udarce sovražnikovim oskrbovalnim zvezam.

Na morju pri Krimu so bojna letala potopila sovjetsko podmornico.

Severno od Orla je sovražnik ponovil brezuspešne napade z uporabo številnih tankov. Hude borbe še trajajo.

Na področju Rževa je bil sovražnik vržen na široki fronti s svojih postojank.

V Finskem zalivu je nemški minolovec potopil sovjetsko podmornico.

Včeraj je sovjetska vojska izgubila 96 letal. Pogrešamo dve lastni letali.

V Egiptu so se izjalovili v borbi za El Alamein večji od tankov podpirani sovražnikovi protinapadi. Uničenih je bilo 27 sovražnikovih tankov. Bojna letala so bombardirala sovražne čete in zbirališča motornih vozil. Sestreljenih je bilo 9 sovražnikovih letal.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je potopila nemška podmornica v zavarovanem konvoju trgovsko ladjo s 1500 br. reg. tonami.

Na Malti so dosegli oddelki nemškega in italijanskega letalstva pri podnevnih in nočnih napadih bombne zadetke na letališča in druge vojaške naprave. V letalskih spopadih je bilo sestreljenih 16 angleških letal.

Ob angleški vzhodni obali so bombardirali močni letalski oddelki pri dobri vidnosti luko in industrijsko ozemlje Middlesborougha. Opaženi so bili veliki požari.

28 tovornih ladij anglo-ameriškega konvoja potopljenih v Severnem ledenem morju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 7. julija. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje izredno vojno poročilo:

Od 2. julija se je vodila v vodah med Severnim rtom in Spitzbergi, 300 do 400 milj od severne norveške obale, velika operacija letalsko-pomorskih sil proti prometu sovražnih konvojev, namenjenih za Sovjetsko zvezo.

Skupine bojnih letal in nemških podmornic so napadle v Severnem ledenem morju velik anglo-ameriški konvoj in so ga večji del uničile. Konvoj je obstojal iz 38 trgovinskih ladij, ki so bile natovorjene z letali, tanki, strelivom in živežem. Namenjen je bil v Arhangelsk ter izredno močno zaščiten s težkim sovražnimi pomorskimi silami, rušilci in korvetami.

Vtesnem sodelovanju med vojno mornarico in letalstvom so bojna letala potopila eno težko ameriško križarko in 19 trgovinskih ladij s 122.000 tonami, podmornice pa so potopile 9 ladij s skupno 70.460 tonami. V vsem je bilo potopljenih 28 ladij s 192.400 tonami.

Ostanek konvoja, ki je bil popolnoma razpršen, je bil naknadno napaden. Veliko število ameriških mornarjev so rešila pomorska reševalna letala in jih ujela.

Berlin, 8. julija s. Uničenje angloameriškega konvoja, namenjenega v Murmansk, označujejo v Berlinu kot največjo katastrofo te vrste, ki se je doslej zgodila. Sodelujoč v čudovitem skladu so podmornice z letalstvom dejansko uničile največji konvoj, ki so ga Angloameričani kdaj skušali spraviti v sovjetska pristanišča. Preostali parniki so večji del hudo poškodovani. Potopljeni parniki so bile ladje velike tonaže, to je vrsta ladij, ki postaja vedno bolj redka pri Anglosasih. Tovor topov, tankov, letal, streliva in vojnih potrebščin, ki je šel na dno morja, predstavlja oborožitev celotne armade, katero so Sovjeti tako nestrpno zahtevali. Anglosasi so očitno skušali napraviti poizkus v velikem slogu. Spremljajoče edinice so bile ojačene z vojnimi ladjami in nosilkami letal. Angleška vojna mornarica, podpirana od ameriške, je uporabila v tem obupnem podvzetju vse sile, s katerimi je razpolagala v Severnem Atlantiku. Velikanski uspeh, ki je bil dosežen v vrsti neprekinjenih srditih napadov, piše »Deutsche allgemeine Zeitung«, je dostojno enak našim največjim zmagam na kopnih frontah.

Zaključna bilanca borb za Sevastopolj

Pregledno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva — 97.000 ujetnikov in ogromen vojni plen — Lastne in sovražne izgube

Berlin, 8. jul. s. V dopolnilo vojnega poročila z dne 3. julija 1942 poroča nemško vrhovno poveljništvo glede padca Sevastopolja naslednje:

V teku borb, ki so potekle v nenavadni ostrosti od 7. junija do 4. julija, je bilo zajetih 97.000 ujetnikov, med njimi armadni podpoveljnik general Novikov. Zajetih ali uničenih je bilo 467 topov, 26 tankov, 824 strojnic, 758 metalcev bomb, 86 protitankovskih topov in 69 protiletalskih topov. Plen težkega in lahkega orožja pehote še ni vključen v teh številkah. Krvave izgube sovražnika so hude in lahko se domneva, da se gibljejo med 30 in 40 tisoč možmi.

Zavzetih je bilo 3.597 oklopnih utrdbic in utrjenih naprav, med njimi dve najmodernejši in najmočnejši »Maksim Gorkij« št. 1 in št.2, vsaka s 4 po 30.5 cm topovi. Odstranjenih je bilo 137.000 min. Pobegnilo je, kakor je bilo potrjeno z izjavami ujetnikov, samo nekaj visokih oficirjev in komisarjev ter v prvih dneh napada nekaj transportov ranjencev.

V enaki meri so sodelovale pri tem uspehu divizije spodnje Saške, Brandenburga, Šlezije, Saške, Frankonije, Sudetov in Rajha, kakor tudi skupine vojske z vseh področij Nemčije (nemške narodnostne skupine) z rumunskimi divizijami pehote in gorskih lovcev.

Skupne izgube nemških čet znašajo 872 oficirjev ter 23.239 podoficirjev in mož, od teh 190 oficirjev in 4.147 podoficirjev in moštva padlih, 11 oficirjev in 1.580 podoficirjev in moštva pogrešanih, ostali pa ranjeni.

Čete vojske je na vzgleden način podpiral nemški zbor napadalnih letal, ki je v dnevnih in nočnih napadih neprehoma in učinkovito posegal v boj proti objektom na kopnem in na morju. V dobi od 2. junija do 4. julija je bilo izvedenih z bojnimi letali vseh tipov 23.721 napadalnih poletov, sestreljenih je bilo 123 sovražnih letal, 18 pa uničenih na tleh.

Uničeni so bili številni tanki, oklopne utrdbice, baterije, vojašnice, skladišča streliva in bencina. Potopljeni so bili štirje rušilci, ena podmornica, 3 torpedni čolni, 6 obalnih čolnov in 4 tovorne ladje. Izgubili smo 31 naših letal.

Nemške in italijanske pomorske sile so napadle pred Sevastopoljem kretajočega se sovražnika na morju in uspelo jim je, paralizirati sovražno oskrbo in transporte iz Sevastopolja, pri čemer so bile potopljene 3 sovjetske podmornice, 2 parnika po 10.000 ton, ena transportna ladja s 5.000 tonami in dve manjši edinici, natovorjeni s četami. S tem so pomorske sile bistveno prispevale k uspehu napada.

Vojna na Krimu je s tem zaključena. Pričela se je s prodorom v Perekovsko ožino dne 21. septembra 1941 in se je zaključila z zavzetjem izredno močne pomorske in kopne trdnjave Sevastopolj dne 4. julija 1942. Sovražnik je pri tem pohodu izgubil 430.000 ljudi, ki so bili ujeti, 1.198 tankov in 2.102 topova. Ta pohod bo ostal v zgodovini ne kot zmaga boljševizma, kakor skuša dokazati sovražna propaganda, temveč kot stran slave nemških in rumunskih oboroženih sil.

Iluzije druge fronte

postajajo z vsakim dnem bolj neizvedljive spričo vse večjega pomanjkanja brodovja pri Angležih in Američanih

Berlin, 8. jul. Po daljšem taktičnem odmoru, ki so ga narekovali stvarni razlogi, so zvočniki tako zvane »druge fronte« zopet začeli delovati, kar je po mnenju nevtralnih opazovalcev v Londonu in Washingtonu pripisati Stalinovim odposlancem, ki so potegnili zvonce za alarm.

Pozitivno je samo to, da sta Roosevelt in Churchill dala na lepem razumeti, da bo Sovjetska zveza v najkrajšem času občutno razbremenjena. Res je sicer, da so nastopile neprijetne in nepričakovane okolnosti, zaradi katerih je bilo treba nekatere načrte temeljito spremeniti, vendar pa je tudi res, da sta obe anglosaški velesili bolj kakor kdaj odločeni, da ustvarita v Evropi drugo bojišče, toda kako, kje in kdaj? Na ta vprašanja ni mogoče in se tudi ne sme odgovoriti. Toda vrhovni poveljnik ameriških oboroženih sil v Veliki Britaniji, general Eisenhower, je o priliki proslave praznika ameriške neodvisnosti dokazal, da stvar jemlje povsem resno. Kakor znano, je skupina šestih ameriških letečih trdnjav preletela francosko obalo, pri čemer sta bili samo dve letali (namreč celih 33 odstotkov) uničeni. Začetek torej res mnogo obeta, toda general Eisenhower je takoj nato izjavil, da grade sedaj v Zedinjenih državah v serijah ogromna letala, katerih vsako bo lahko prepeljalo od celine na celino najmanj 500 ljudi ali 50 konj ali 5 tankov.

K temu ironično pripominjajo v Berlinu, da je ta informacija zares tolažilna, zlasti ako se pomisli, da konvoji zelo neredno prihajajo v Anglijo ali pa sploh ne prihajajo. Glavno je torej pokazati nekoliko potrpežljivosti in vztrajati. Zdi se, da je to tudi edini namen novega propagandnega zaleta o tako zvani drugi fronti, ko se skuša dokazati, da se onkraj Rokavskega preliva in onkraj Atlantika vsi prav dobro zavedajo vojaškega položaja na vzhodu in njegovih nadaljnjih možnih razvojev. Edina pozitivna nada Anglosasov je, da se sovjetsko bojišče ali ne zruši, ali z drugo besedo, da bi Stalin krepko vztrajal, in to ne glede na kraj in način. Prav zaradi tega se skuša z raznimi bolj ali manj obveznimi obljubami vplivati na razpoloženje, zlasti pa z obljubo o čimprejšnjem nastanku tako zvane druge fronte, ki jo Kremelj zaman že nad pol leta zahteva.

Glede konvojev, ki prihajajo z zamudami ali sploh ne prihajajo, pa je zanimiv komentar diplomatskega sotrudnika listov skupine Scherl, ki piše: Na pristojnih berlinskih mestih pripisujejo največjo važnost hudim izgubam, ki jih je utrpel veliki sovražni konvoj v Severnem ledenem morju. Po informacijah iz Londona in Washingtona izhaja, da so tam zasledovali pot tega konvoja s posebnim zanimanjem in da so boljševiki na drugi strani pričakovali prihod konvoja s prav posebno zaskrbljenostjo.

Churchill in Roosevelt sta ponovno navajala v svojih zadnjih govorih ogromne količine tankov in letal, ki da sta jih obe anglosaški velesili poslali v Rusijo. Iz vsega tega bi se dalo sklepati, da je sposobnost sovjetske vojne industrije manjša, kakor se splošno domneva. Boljševikom primanjkuje zlasti avtomatičnega orožja in streliva. Mislilo se je, da bodo mogli nadomestiti izgubo vojne proizvodnje na zasedenem področju s proizvodnjo industrijskih središč, ki jih nemške čete še niso dosegle, ali pa z vojno industrijo, ki so jo prenesli onkraj Urala. Sedaj pa se vidi, da temu ni tako. Najboljše potrdilo te domneve je dejstvo, da so Anglosasi prisiljeni žrtvovati za Sovjetsko zvezo velike količine svojega brodovja, ki bi ga sami nujno potrebovali za lastna bojišča in za potrebe svoje lastne proizvodnje. Na tisoče ameriških in angleških tankov leži na dnu morja. V nekem smislu bi mogli celo reči, da predstavlja vzhodno bojišče nekakšno »drugo fronto« podmorniške vojne. Kolikor več vojnega gradiva Nemci uničijo ali zaplenijo v bitkah na vzhodu, toliko večja je za Anglosase potreba, da pošiljajo v Rusijo nove ladje, natovorjene z vojnim gradivom, vsaj dokler bodo te dobave še mogoče in se bo vsaj zdelo, da nečemu služijo.

Izven dvoma je, da bo borba proti sovražnim pomorskim zvezam od dne do dne zadobivala na svoji odločilni važnosti. Prej ali slej bodo Angležem zmanjkale surovine Srednjega vzhoda in si jih bodo morali tako pridobivati od drugod, pri čemer se bodo seveda izpostavljali novim pomorskim nevarnostim, kar bo še bolj razredčilo njihovo sedanje brodovje. Razen tega se bo po zmagovitem poteku operacij na vzhodnem bojišču in v Severni Afriki podmorniška vojna osredotočila na Atlantik, kar bo imelo za posledico nove izgube, število nemških podmornic pa se bo med tem stalno večalo.

O priliki praznika ameriške neodvisnosti, ki se je proslavil 4. t. m. z vrsto govorniških in papirnatih proslav o tako zvani »svobodi narodov«, so šefi vseh tako zvanih »združenih narodov« poslali Rooseveltu brzojavne čestitke. Kakor piše list »Nachtausgabe«, pa je najbolj čudno poslanico poslal predsedniku Rooseveltu predsednik Sovjetske zveze Kalinin, ki trdi, da je Tretji rajh sovražnih vseh narodov, ki ljubijo svobodo, in vseh ljudi, ki streme po napredku. Ako kaj takega zine Kalinin, piše omenjeni berlinski list, potem je to enostavna budala. Kdo se bori za svobodo in napredek? Plutokrati, Židje, reakcionarni in njih sovjetski zavezniki, ali mladi evropski narodi? Kdo se n. pr. bori za svobodo in napredek arabskih narodov? Italija in Nemčija, ali morda Anglija in Sovjetska zveza? (Piccolo.)

Velik požar v Franciji

Vichy, 8. julija. s. Ogromen požar, kakršnega že več let ni bilo je nastal v nedeljo v bližini Marseillea. Požar je uničil široko področje ter hudo poškodoval neki grad in več tovarn. Kljub sodelovanju številnih gasilcev se do snoči požara ni posrečilo omejiti.

Obnovite naročnino!

Pomen fašističnega in korporacijskega gospodarstva

Minister Eksc. Riccardi o nalogah gospodarstva za dosego končne zmage

Perugia, 5. julija.

Otvarjajoč akademsko leto na vseučiliišču za tujce v Perugiji je minister za denarstvo in valute Eksc. Riccardi govoril o pomenu fašističnega gospodarstva in o veliki važnosti korporacijskega gospodarstva. Korporativizem je način, kako se nierarhično prirejajo in podrejajo produktivne sile popolnoma v korist narodu in posamezniku. Posameznik je dejstvo, je dejal minister, toda narod je neizmerno višje dejstvo, ki daje svoj idealni pečat vsakršni drugi realnosti.

Korporacijsko gospodarstvo izhaja iz potrebe, da se prilagodi resničnosti in se postavi v tem času hude borbe v eno vrsto ter tvori »tretjo fronto«, fronto gospodarstva, ki naj ima za svoj temelj ne togo dolžnost, marveč ljubezen do dela in skupnega cilja. Tretja fronta deluje z navodili in je tesno zvezana z etično-političnim delom fašistične države, z odločnim stremljenjem predvsem v socialno smer.

Ako se gospodarstvo v splošnem lahko smatra kot sistem sredstev, ga lahko v današnjem času označimo kot potrošnjo sredstev za dosego končne zmage za vsako ceno.

Vojno stanje ustvarja bolj kakor kdaj koli hierarhijo potreb, ali bolje, lestvico potreb in korporacijsko gospodarstvo ima nalogo, da upravlja s sredstvi, ki so bistveno drugačna od onih, ki se uporabljajo v normalnem in mirnem času ter izhajajo iz samega procesa vojne. Iz tega izhaja potreba, da država odloča v gospodarskih zadevah. To odločanje fašističnega režima se kaže v urejevanju in upravljanju celotnega kompleksa gospodarskih zadev, vendar pa se gospodarstvo s tem ne monopolizira, kajti monopol onemogoča zasebno pobudo, zato pa si fašizem prizadeva izkoristiti, kolikor mogoče in kolikor je v korist države, zasebno pobudo.

Odločevanje države v tem pogledu je bliskovito, bodisi na polju proizvodnje, kredita, zunanje trgovine in izmenjave dobrin v notranjosti, bodisi v potrošnji blaga in pri cenah blaga ter pri stroških proizvodnje. V zvezi s tem je minister navedel, koliko se je že uresničilo v fašistični državi na polju denarstva, industrije in poljedelstva, poudarjajoč učinkovitost in koristnost bančne reforme, ojačenje industrije z izvršeno koncentracijo preko skupin in kartelov na osnovi načel in zahtev korporativizma. Isto velja tudi za razvoj poljedelstva. Povsod se je izločila vsaka oblika monopolizacije. Danes je italijansko poljedelstvo uvrščeno v državno gospodarstvo ter je dalo dokaz svoje tradicijonalne požrtvovalnosti in delavnosti. Jutri bo poljedelstvo dalo neizčrpne falange, ki bodo odložile zmagoviti meč ter prinesle zemljam novega imperija omiko in rodovitno delo italijanskega plemena.

Govornik se nato v osnovnih točkah dotika vojnega gospodarstva Italije in novega reda. V poljedelstvu in industriji se je pokazala najvišja proizvodnja, ki jo zahtevajo vojne in prehranjevalne potrebe države. Da se doseže ta cilj, so izdelani načrti za proizvodnjo, ki usmerjajo tako poljedelstvo kakor industrijo proti najvišjim državnim interesom. V režimu vojnega gospodarstva niso bila utesnjena ali zavržena načela in sistemi, ki na temelju korporativizma veljajo v vseh časih pri ureditvi italijanskega gospodarstva. Celo države z liberalističnim gospodarstvom so morale preurediti svoje gospodarstvo in socialno strukturo ter si usvojiti način gospodarstva, ki je v veljavi v tako zvanih avtoritarnih državah.

Minister v nadaljnjem poudarja daljnovidno delo Duceja, ki uravnava državo proti čim večji gospodarski neodvisnosti. Šestnajst let vztrajnega dela, žilavosti in žrtev je bilo treba za uresničenje Mussolinijevega programa, ki se je izvrševal v njegovem jasnem slogu dosledno in ustvarjal vzvišena dela. Omembe vredno je vprašanje cen, ki so nadzorovane od izvora skozi do poslednje faze, ko blago prihaja v potrošnjo. Vsak drug način je negospodarski in protikorporacijski ter sili gospodarstvo na stara izhojena pota demokratičnega liberalizma. Blokiranje cen zahteva kolikor mogoče stalne neokrnjenosti elementov pri stroških proizvodnje, zato država stalno posveča vso skrb temu vprašanju. Osnovne važnosti je cena žitu, ki ga minister označuje kot osnovni proizvod. S to ceno je popolnoma zvezan potencial za nakup lire, zato nameravamo zasidrati našo valuto na žitu in ne na zlatu.

Glede novega reda, ki se začrtava in uresničuje na evropskih tleh, je treba povedati, da bo ta spravil v sklad vse socialne razlike v gospodarskem sodelovanju na evropskih tleh. Govornik je zaključil svoj strnjeni in vsebine polni govor z naslednjimi besedami:

»Dočim pod udarci oboroženih sil anglosaški svet izgublja ozemlje, surovine, brodovje, divizije, utvare in nade, je naša vera v zmago že prekoračila vse meje gotovosti.«

Akademija znanosti in umetnosti dela

Dve zanimivi publikaciji, ki sta naši Akademiji v čast

Ljubljana, 8. julija

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, naša najvišja kulturna ustanova, ne obstoja le na papirju. S svojim delom upravičuje svoj obstoj; izdaja pomembne znanstvene publikacije, ki bude zanimanje tudi v tujini, ne le med našimi znanstveniki. Čeprav akademija obstoja le še nekaj let, je izdala že celo vrsto knjig. Tako so izšle v filozofsko historičnem razredu naslednje knjige: Fr. Kidrič: Korespondence pomembnih Slovencev I. Zoisova korespondenca 1808—1809; M Kos: Viri za zgodovino Slovencev — Knjiga prva: Srednjeveški urbarji za Slovenijo — Zvezek prvi: Urbarji salzburške nadškofije; R. Nahtigal: Euchologium Sinaiticum. Starocerkvenoslovanski glagolski spomenik. I. del — Fotografski posnetek; Fr. Veber: »Vprašanje stvarnosti. Dejstva in analize.« V pravnem razredu je bila objavljajljena Dolenčeva knjiga Pravni spomeniki slovenskega naroda. Knjiga prva: »Gorske bukve.« Razen tega so izšle še Razprave (prvi zvezek) tega razreda. V matematično prirodoslovnem razredu so izšle tri knjige. K tem publikacijam moramo prišteti zdaj še dve: Kidričev drugi zvezek Zoisove korespondence v dobi 1809 do 1810 in dr. J. Turka »Prvotno Charto caritatis«. Ti knjigi sta pravkar izšli in sta v čast naši Akademiji znanosti in umetnosti.

Posebno zanimanje bo zbudila v znanstvenem svetu »Prvotna Charta caritatis«. Lahko bi govorili o senzacionalnem znanstvenem odkritju. Na prvi pogled se ne zdi snov, ki jo obravnava knjiga, tako zelo pomembna in zanimiva. Vedeti moramo, kaj je prav za prav Charta caritatis. Dr. Turk pravi: Charta caritatis se imenuje osnovni statut cistercijanskega reda. Njegova značilnost je v tem, da je ustvaril novo in svojevrstno kongregacijo benediktinskih samostanov, razlikujočo se od drugih tako po duhu kakor po organizaciji. Torej nič posebna — bi sodil laik. Toda vedeti moramo, da gre za izredno zanimiv zgodovinski dokument; prvotna Charta caritas se je izgubila in dosedanji raziskovalci zgodovine benediktinskega reda so bili navezani le na poznejša znatno spremenjena pravila. Mnogo vprašanj je bilo nejasnih; pojasnili bi jih lahko zadovoljivo le, če bi našli prvotna pravila. To se je posrečilo našemu znanstveniku; našel je prvotno Charto caritatis med zgodovinskimi listinami v ljubljanski vseučiliški knjižnici. O svojem odkritju je predaval že leta 1939 in predavanje je zbudilo veliko zanimanje med strokovnjaki, ki so doslej težko čakali knjige o prvotni Chartj caritatis. Listina najbrž izvira iz kostanjeviškega samostana. Omenil jo je že prej zgodovinar M. Kos v knjigi »Srednjeveški rokopisi v Sloveniji«. Dr. Turk pa ni odkril prvotne Charte caritatis le v Ljubljani, temveč tudi v Curihu. Curiška listina je pa mlajša. Obe sta obdelani v njegovi knjigi, tako da so razvidne spremembe med prvotnimi in poznejšimi pravili. Znanstvenikove ugotovitve bodo našle nedvomno močen odmev med strokovnjaki. Tako je dognal, da je prvotna Charta caritatis nastala l. 1118. Spremenjena je bila v dobi od 1134—1152. Avtor prvotnih pravil je bil sv. Štefan Harding. Prvotna pravila so bila zakon sv. Štefana in njegovega samostana, ne pa pogodba. Razen tega se je znanstvenik dokopal še do drugih dragocenih dognanj. V časopisnem poročilu se seveda ne moremo spuščati v podrobnosti znanstvenikovih ugotovitev in prepustiti moramo oceno knjige strokovnjakom. Vendar je pa bila naša dolžnost opozoriti na pomembno znanstveno delo ter da naša Akademija znanosti in umetnosti izpolnjuje svoje visoko poslanstvo.

Živilski trg

Ljubljana, 8. julija

Danes je bilo na trgu precej manj prometa kakor navadno ob sobotah, blaga pa ni bilo mnogo manj. Ob sobotah se začenja življenje na trgu prej, ker imajo gospodinje več dela in prihajajo zgodaj kupovat, a tudi prodajalke založe trg prej kakor druge dni med tednom.

Gospodinje so se danes najprej ustavljale na zelenjadnem trgu, nakar so si ogledale še drugo blago pri branjevcih. Najprej povprašujejo po pridelkih,, ki jih zdaj še ni mnogo, ker so kmalu razprodani. V splošnem pa danes ni bilo nikjer posebno hudega navala. Novosti, ki bi budile večje zanimanje, na domačem zelenjadnem trgu ni bilo. Precej dobro je bil trg založen z domačimi kumarami, ki zdaj ne gredo posebno v denar, ker je mnogo uvoženih, ki so po 7 L kg. Cvetače je bilo malo več kakor prejšnje dni, vendar je zdaj prodajalkam ni treba mnogo ponujati. Tudi zeljnatih glav je bilo nekaj več, a branjevci so precej dobro založeni z uvoženim zeljem, zato ni posebno živahna kupčija z domačim blagom. Naši zeljadarji zdaj zalagajo trg že z raznimi vrstami salate, ki je je največ poleti in ob začetku jesani. Tako lahko kupite lepo ledenko. Vendar zdaj salata ne prevladuje več tako močno kakor prejšnje tedne, ker je vedno več drugih pridelkov.

Branjevci so bili danes najbolj založeni z ringlojem, ki ga naši meščani imenujejo cimbare. Te češplje so po 9.75 L kg. Razen tega so se branjevci dobro založili še s kumarami in paradižnikom; to blago je zdaj po 7 L kg. Nekoliko manj je marelic, vendar jih je bilo danes še dovolj. Uvoženih je bilo mnogo buč. Trgovec je delil najnovejšo pošiljko uvoženega blaga davi med branjevce; med tem blagom so prevladovale buče in ringlo.

Na trgu je bilo še precej borovnic.

Zdaj so posamezni gobarji tudi že začeli zalagati trg z gobami. Tako je bilo danes na prodaj nekaj lisic. Gospodinje so z veseljem posegle po gobah, ki so bile kmalu razprodane. Podjetni gobarji bi zdaj lahko prodali brez truda vse gobe, ki pa doslej še niso mnogo rasle.

Modeliranje na razstavi

Ljubljana, 8. julija

Modeliranje na razstavi v Jakopičevem paviljonu, katero je predvajal v nedeljo 5. t. m. kipar g. Gorše, je privabilo mnogo občinstva. Naznanjeno je bilo, da se bo vršilo modeliranje po živem vzorcu. Mnogo se jih je morda čutilo poklicanih, pa je bila samo ena dama izvoljena. Črnooka, črnolasa, junaškega tipa, markantnega obraza, kakršno si je zaželel kipar, ki je v uvodnih besedah sam poudaril kakšen model da potrebuje. Razložil je, kako nastane kip in je razvil svoje misli v glavnem takole: Postanek kipa delimo v tri dele: 1. inspiracija, 2. osnutek in 3. izvedba. Nato je narisal tri lobanje, eno opico orangutana, drugo afriškega človeka in tretjo Evropejca. Ako se potegne črto od čeljustnega kota do ušesnega, odtod navzgor ter se jo sklene navzdol preko čela, zopet v čeljustnem kotu dobimo tako pri orangutanu hot od 60 stopinj pri Afričanu 65, in pri Evropcu kot 70 do 75. Čim večji je kot, tem večja je inteligenca. Razlikuje se tip ročnega delavca od duševnega; človeka, ki živi v nižavah, od onega v hribovitih deželah itd. Potem je pričelo modeliranje. Iznad postavka se dviga žica, na vrhu zakrivljena. Od pripravljene zelenkaste gline je pričel kipar — zroč na model — trgati posamezne kose in obmetavati žico. Kmalu so se pokazale prve konture glave in vratu. Kiparju je šlo delo neverjetno hitro od rok. Proti koncu je rabil tudi rezilo ozir. likalo za oblikovanje. Obrnil je model pakrat na levo, desno, ali pa z obrazom proti sebi. Model je treba objeti od vseh strani, je menil kipar. Nazadnje so prišle na vrsto oči, poteze okrog ust in markantnejše oblike. V dobri pol uri smo zagledali pred seboj izvrstno pogojen portret. Kipar se je omejil, kakor se je sam izrazil, na prvi dve točki, na inspiracijo in osnutek. Ta način javnega modeliranja je bil prvič javno predvajan pri nas. Občinstvo je bilo zelo hvaležno g. Goršetu ter se je mudilo še delj časa na razstavi. x

Sportni pregled

Lepa Rapidova zmaga

V soboto je bila na Rapidovem stadionu v Mariboru zanimiva nogometna tekma med dunajskim AC in mariborskim Rapidom. Rapidova enajstorica si je priborila lepo zmago 3:0 (1:0). Njena zmaga je bila v polni meri zaslužena. Rapidovci so igrali metnih tekem, kar jih je videl Maribor dometnih tekem, kr jih je videl Maribor doslej. Vsak Rapidovec je postavil svojega moža in dominesel v enaki meri k zmagi. Velikega mojstra se je pokazal vratar Sinkovič. Zanesljiva branilca sta bila Antolič in Krasnik. Zelo dobri so bili tudi trije tekači z Gajškom v sredini ter Koničem in Borovko na obeh straneh. V močan napadalni kvintet so se razvili Janžekovič, Pozajd, Heller, Turk in Zemljič. Prvi gol je zabil Turk že v 20. minuti sledila je Hellerjeva enajstmetrovka. V 25. minuti drugega polčasa je zabil Heller tretji gol za Mariborčane. Dunajčani so morali nastopiti z nekaterimi rezervnimi tekmovalci. Tekmi je prisostvovali okrog 800 gledalcev. Sodil je Hackel.

Hrvati vodijo v Budimpešti

Hrvatski tekmovalci vodijo v teniškem turnirju za rimski pokal med Madžarsko in Hrvatsko v Budimpešti. V petek so nepričakovano dosegli 2:0 vodstvo proti Madžarom. V soboto so zmagali v singlu Mitić-Palada : Asboth - Dr. Maier s 3:6, 6:4, 6:3 in 9:7. Nasprotno sta bila pa Branović-Würth poražena po Szigeti-Katona s 6:2, 6:3 in 6:2. Turnir je stal torej v soboto 2:1 v korist Hrvatov.

Zmaga Trboveljčanov v Mariboru

Na železničarskem stadionu v Mariboru sta bili v nedeljo popoldne dve nogometni tekmi. V prvi vrsti so preizkusili nemški nogometaši svoje moči z drugim moštvom mariborskih železničarjev in dosegli so lepo zmago 4:1 (2:0). V drugi tekmi so nastopili mariborski železničarji proti novoustanovljenemu Trboveljskemu nogometnemu klubu. Tekma je bila zelo napeta in sportno na višku. Zmagali so Trboveljčani zasluženo z 2:0 (0:0). Trboveljčani so pokazali zelo lepo igro in bili so vse skozi viteški nasprotniki. Tudi mariborski železničarji niso igrali slabše kakor navadno. Imeli so pa neverjetno smolo.

Zmaga nemških kolesarjev

V Vratislavi se je vršila v nedeljo meddržavna kolesarska tekma med nemškimi in madžarskimi kolesarji. Gledalcev je bilo nad 3.000. Nemški kolesarji so zmagali z 22:15 točkami.

Naše gledališče

Drama

Sreda, 8. julija: ob 17.: Romeo in Julija. Red B

Četrtek, 9. julija: ob 17.30: Kralj na Betajnovi. Red Četrtek

Opera

Sreda, 8. julija: ob 16.30: Carmen. Red Sreda. Gostovanje Elze Karlovčeve

Četrtek: zaprto.

Petek: Krispin in njegova botra ob 17. uri red B.

GASOGENO A LIGNITE PER LA MOTOPESCA

PLINSKI ZA RIBOLOV Z MOTORNIMI ČOLNI

GENERATORJI

LAMPADE ELETTRICHE SUBACQUEE

PODVODNE ELEKTRIČNE SVETILJKE

REALIZZAZIONI DEL COMMISSARIATO GENERALE PER LA PESCA

USTVARITEV GLAVNEGA KOMISARIJATA ZA RIBOLOV

AUTARCHIA PER LA VITTORIA

AVTARKIJA ZA ZMAGO

Industriali Conservrieri, Armatori e Marinai della pesca!

Tovarnarji konserv, lastniki in mornarji ribiških ladij!

Per incrementare la produzione ittica ANCHE IN TEMPO DI GUERRA, Il COMMISSARIATO GENERALE PER LA PESCA ha realizzato per Voi LA LAMPADA ELETTRICA SUBACQUEA e il GASOGENO a LIGNITE

Vantaggiose facilitazioni sono concesse a quanti di voi porranno in uso i predetti impianti.

Un largo credito peschereccio, effettuato dalla BANCA NAZIONALE DEL LAVORO e dal BANCO DI NAPOLI vi faciliterà l'acquisto di questi nuovi ed autarchici mezzi di lavoro.

Da se poveča ribiška produkcija TUDI V VOJNEM ČASU je GLAVNI KOMISARIJAT ZA RIBOLOV ustvaril za Vas PODVODNO ELEKTRIČNO SVETILKO in PLINSKI GENERATOR na LIGNIT

Zelo ugodne olajšave so dovoljene onim od Vas, ki se bodo posluževali omenjenih naprav.

Dolgoročen kredit za ribiče izdan od BANCA NAZIONALE DEL LAVORO in BANCO DI NAPOLI vam bo omogočil nakup teh novih in avtarkičnih pripomočkov pri delu.

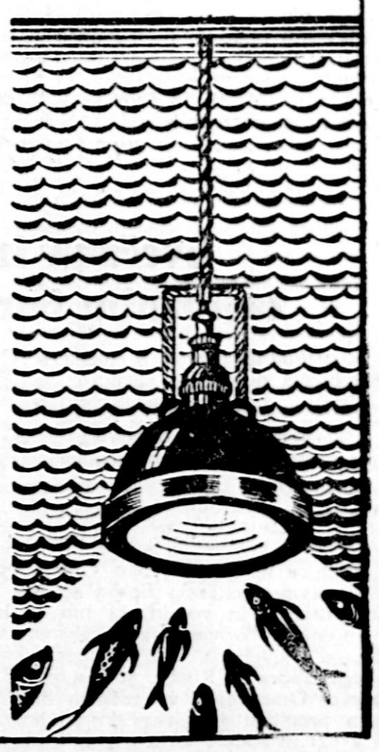

✝

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI sporoča žalostno vest, da je umrla dne 7. julija 1942 njena dolgoletna zvesta uradnica, gospodična

JOSIPINA STRNAD

po dolgi mučni bolezni v 45. letu starosti.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtek, dne 9. julija ob 3. uri popoldne iz kapelice sv. Krištofa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi ji ohranjen časten spomin!

Ljubljana, dne 8. julija 1942.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 9. JULIJA 1942/XX

7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 — Lahka glasba. — V odmoru (8.00): Napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanščini. — 12.20 Pesmi in melodije. — 12.40 Koncert čelista Cende šedlbauerja (pri klavirju Marijan Lipovšek). — 13: Napoved časa — Poročila v talijanščini. — 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženh Sil v slovenščini. — 13.17 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje violinist Albert Dermelj. — 14: Poročila v italijanščini. — 14.15: Izmenjalni koncert z Nemčijo. — 14.45: Poročila v slovenščini. — 17.15: Koncert sopranistke Marije Petrič. — 17.35 Pesmi in melodije — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Pisana glasba. — 20: Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Vojaške pesmi. — 20.45: Orkester Cetra vodi dirigent Farzizza. — 21.25: Predavanje v slovenščini. — 21.35: Operetno glasbo vod dirigent Petralia. — 22.20: Trio Emona. — 22.45: Poročila v italijanščini.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 8. julija: Elizabeta Portugal., Evgen

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Madreselva
Kino Sloga: »Velika dirka«
Kino Union: Leon Damaščan
Razstava slik Rajka Slapernika v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Nove edicije Glasbene Matice

Gre ji največja zahvala, da je omogočila tako obilen doprinos k našim tiskanim skladbam

Ljubljana, 8. julija

Ljubljanska Glasbena Matica je v svoji ediciji, ustanovljeni leta 1872., torej že v dobi našega najzgodnejšega glasbenega detinstva, izdala z letnico 1942 vrsto novih slovenskih skladb. Kulturnega pomena teh, po vsebini pestrih, po kvaliteti nesporno dobrih, čeprav slogovno skrajno različnih del, ne moremo trenutno še do kraja presoditi. Vendar nam že dejstvo, da edicija ni bila še nikoli tako bogata in številna, v izberi pa ebenem tako širokogrudna, pove, da se je izvršil s tem za našo glasbeno književnost, za repodukcijo, pa tudi za glasbeno ustvarjanje kot pobuda za skladatelje izreden dogodek

Bolj kakor podrobna analiza posameznih skladb je zanimiva razporeditev skladateljev, ki v ediciji sodelujejo, z ozirom na njihovo pomembnost in usmerjenost Na prvem mestu stoji Lajovic s tremi novimi samospevi (od katerih je izšel vsak tudi sam zase v posebnem zvezku). Nočemo ponavljati stare fraze, po katerih nam priznan in ugleden skladatelj potrdi svoj sloves in ugleden doprinos svoje številne zbirke umotvorov. Res je, da Lajovic ni hotel — česar tudi ne pričakujemo — pokazati v teh pesmih kaj posebno novega. Za to je njegov duh preustaljen, in dognanja njegovega umetnostnega iskanja so že preveč zasidrana v njegovem zaključnem in izdelanem slogu. Mojstrstvo njegovega ustvarjanja pa je tudi v naših pesmih potrjeno. Širok patos melodije, močna in gosta homofonija ter dosledna formalna izpeljava so najznačilnejši znaki teh treh samospevov, kakor že tolikih starejših. Zadostuje naj omemba, da imajo vse tri pesmi isto oznako tempa (široko), kar kaže na to, da je počasno gibanje vendarle osnovna značilnost Lajovčevega ritmičnega občutja. Prvi in zadnji samospev sta že doživela svojo krstno izvedbo na lanskem koncertu altistke Golobove.

Kot drugo večjo slovensko moderno partituro opazimo v novi ediciji Lajovčev Caprice za veliki orkester. O tej skladbi, ki je bila ob svojem nastanku daleko najreprezentativnejša in tudi nedvomno najboljša slovenska orkestralna skladba, je bilo že mnogo napisanega. Opozarjamo samo na izčrpno tozadevno Škrjančevo študijo v Lajovčevi monografiji. Na tem mestu naj poudarimo velik pomen te partiture za študij na glasbenih šolah, predvsem na Akademiji, kjer bodo gojenci vendar enkrat študirali slovensko orkestralno delo v vseh podrobnostih gradnje in instrumentacije.

Za Lajovcem je na vrsti Škerjanc s svojim velikim klavirskim koncertom, prirejenim za dva klavirja, kakor je to sploh običaj. Koncert je bil doslej z izrednim uspehom trikrat izvajan; za pianista je težak, a izrazno bogat in zlasti v obeh krajnih stavkih učinkovit. Vrstni red je izdelal pianist A. Trost. — Poleg koncerta je Škerjanc prispeval v edicijo za mladinsko literaturo tri skladbe za violino ali violončelo s spremljevanjem klavirja (Ostinato, Arietta, Scherzino). To so trije prijetni, vzneseni in ritmično močno razgibani fragmenti, ki imajo izrazen in tehnično preprost solistični part, a jako zahtevno klavirsko spremljavo, dostopno le dobro izvežbanim pianistom. Mojstrstvo zrelega Škerjančevega sloga se tudi tu močno uveljavlja.

Nič manj važna dopolnila k klavirski mladinski literaturi so Tomčeve štiri mladinske skladbe, Santlovih osem klavirskih skladb in druga izdaja Mirkovega Mladinskega albuma. Od treh omenjenih skladateljev se odlikuje Mirk po močni poetičnosti ki je značilna tudi za njegova večja klavirska dela (izšla svojčas v skladateljevi samozaložbi). Tomc po jasnosti razporejene snovi in Santl po neki prikupni preprostosti domislekov. Gotovo je, da nas vsak od omenjenih treh skladateljev z izrazito programskimi naslovi skladb vodi po dognanih potih otroške psihologije, po kateri se s takimi naslovi vzbuja otroku domiselnost in s tem veselje do študija. Stanka Premrla koračnica za 4 violine in klavir je pretežno didaktičnega značaja in bo dobrodošla malim šolskim ansamblom zlasti zato, ker takih skladb ni na preteк in ker je vsak violinski glas v skladbi tudi lahko zborovsko zaseden, tako da izvajajo skladbo celi orkestri violin.

Končno prinaša edicija štiri zborovske skladbe (eno od teh kot zbirko pesmi). Najprej Gallus - Petelinovo »Ave Mario« v Hubadovi priredbi za dva mešana zbora. Odveč je govoriti o Gallusovih skladbah. Srebrno zvočnost njegovih harmonij in iskrenost njegove melodike ga uvrščata med svetovne skladatele vokalnega večglasja 16. stoletja. — V isto izdajo je prevzeta Mirkova zbirka pesmi s Podravja za moški zbor, ki vsebuje jako dobrodošle in manj znane zapiske ter obdelava slovenske pesmi s severa. Končno sta izšla še dva večja mešana zbora, Samo Hubadov »Psalm« na Kosovelovo besedilo in Lipovškov »Ko Sveti Duh po svetu gre« na binkoštno narodno pesem. V vrsti zgoraj navedenih zastopata ta dva kot najmlajša skladatelja slovensko moderno: Samo Hubad takozvano »Osterčevo šolo« z močno kromatično akordiko, toda prepojeno z jakim mladostnim čustvovanjem, Lipovšek pa s svojim diatoničnim slogom in asketstim izrazom, ki je besedilu pač najprimernejši.

O posameznih skladbah, ki so vredne polemike in razgljabljanja, bo treba še podrobno poročati. Tisk je izdelal litograf Kunaver lično in pregledno. Ovitki so raznobarvni, enotne velikosti (razen dveh partitur in male Mirkove zbirke) z lepim naslovnim tiskom.

S tremi edicijami lanskega leta, ki so bile zaradi vojnih dogodkov pri občinstvu skoraj neopažene, dasi se jim je kritika lepo oddolžila z obširnimi poročili. (Škerjanc: Intermezzo romantique; Osterc: Pesem o Juriju in Kači belouški, in Adamič: Darovanje neveste; Lipovšek: Kresnice) — tvorijo letošnja izdanja 15 (oziroma 18 zvezkov, ki dostojno po vsebini in zunanji opremi predstavljajo slovensko raznoliko in zanimivo glasbeno produkcijo. Glasbeni Matici pa gre največja zahvala, da je omogočila tako obilen doprinos k načim tiskanim skladbam.

DNEVNE VESTI

— **Nepriporočljiva dekla.** V Milanu se je pojavila dekla, ki je prosila pri raznih strankah za delo. Pri tem se je izdajala pri vsaki stranki pod drugim priimkom. Po nekaj dneh službe pa je izginila. Stranke so po njenem nenadnem odhodu brez slovesa opazile, da so z njo vred izginili tudi razni predmeti. Prijave so se kopičile ter se je izkazalo, da je dekla Marija — krstnega imena ni spreminjala — okradla okoli sto strank. Oblastva so drzno tatico kmalu izsledila. 21-letna Marija Gabetto je po daljšem oklevanju skesano priznala svoje grehe, ki se bo za nje morala pokoriti.

— **Obsojeni, ker so prikrivali ukradene živilske nakaznice.** Pred pristojnim sodiščem v Padovi so bili obsojeni zaradi kraje ter prikrivanja živilskih nakaznic 60-letni Antelo Venturato na tri leta in dva meseca ječe ter 3000 lir globe; 54-letni Hermenegild Motta na tri leta in devet mesecev ječe ter 4000 lir globe, 23-letna Rina ter 25-letna Assunta Polato vsaka na 11 mesecev ječe ter 3000 lir globe; 67-letni Avgust Motta, 20-letna Ilia Manfrin, 29-letna Ergista Lucci ter 61-letna Hedvika Cerutti vsak na pet let ječe in 1000 lir globe; 59-letna Amelija Motta in 36-letna Adela Bovo vsaka na štiri mesece ječe ter 750 lir globe.

— **Zaradi tajnega trgovanja z mamili sta** bila aretirana v Milanu 34letni Salvatore Tucci iz Palerma in natakar Nullo Brocchieni iz Cante pri Rovigu. Njima je sledila v zapor 36letna Bice Dell'Orto, ki jo smatrajo za glavno razpečevalko kokaina ter drugih mamil. Zaradi tajnega razpečavanja kokaina je bil aretiran v Milanu tudi 45letni Hektor Scolaro, ki je zaslužil pri gramu 100 lir. Pomagal si je pri svoji tajni kupčiji na ta način, da je mešal kokain s sodo bikarbono in sicer v razmerju 1:3. Sledila je aretacija 26letne Marije Botti iz Piacenze, ki je kupovala kokain od Scolara ter ga prodajala naprej.

— **Dragocena zgodovinska najdba pri Rimu.** Ob ulici Aurelia med Rimom ter naselbino Civitavecchia so našli pri prijaznem selišču Palidoro pomembno arheološko dragocenost. Gre za izredno slikovit mozaičen tlak, ki je po domnevi arheoloških strokovnjakov pripadal patricijski vili iz prvega ali drugega stoletja. V prisrčni harmoniji bele in črne barve se prelivajo slike rib, krkonov ter pomorskih centavrov. Tlak je bil prenešen v muzej Villa Giulia.

— **Strela mu ni mogla do živega.** Redek primer trdoživosti je izpričal 28-letni delavec Angelo Moiso. Sredi hudega neurja se je peljal na kolesu po cesti Galliate—Novara. Nenadoma je treščilo v kolo, strela ga je oplazila. Kolo je s kolesarjem vred zletelo več metrov po cesti. Moiso je obležal na tleh, bil je ob nalivu ves v vodi. Našli so ga po končanem neurju sredi ceste. Menili so, da je mrtev. Silno so se začudili, ko so spoznali, da je Moisa strela sicer oplazila, da je pa ostal popolnoma nepoškodovan, ker mu strela očividno ni mogla do živega. Ko si je opomogel od strahu in presenečenja, se je dvignil ter nadaljeval pot proti domu.

— **Zdravi trojčki.** V pokrajinski porodišnici v Milanu je povila 38letna delavčeva žena Ivana Brivio zdrave trojčke in sicer hčerko Marijo ter sinčka Petra Pavla in Alojzija. Trojčki in mati so prejeli lepa darila.

— **XVIII. filatelistična razstava** je bila otvorjena v Benetkah. Prispeli so iz vseh delov Italije številni filatelisti, ki so nakupili ter izmenjali razne filatelistične redkosti in znamenitosti.

— **Rektor padovanske univerze v Sofiji.** V Sofiji se je nudil na povabilo bolgarskih znanstvenih krogov rektor padovanske univerze prof. Anti. Predaval je v dvorani Akademije znanosti o znameniti pomembnosti univerze v Padovi, ki je središče italijanske duhovne kulture in na kateri je vpisanih 60 bolgarskih dijakov ter dijakinj.

— **Smrten padec iz tretjega nadstropja.** 46letna gospodinja Karla Gaudenzi iz ulice Eustachi 5 v Milanu je stopala preprogo na napušču tretjega nadstropja. Verjetno jo je prijela vrtoglavica, izgubila ravnovesje ter omahnila s tretjega nadstropja. Revica je bila takoj mrtva.

— **Smrtna nesreča.** 32-letni gostilničar Nikolaj Skelin iz okolice Maribora se je vračal s kolesom iz Slovenskih goric, kje: je nakupoval vino. Med potjo je pa padel s kolesa tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Rešilni avto nemškega Rdečega križa je prispel na kraj nesreče, toda Skelin je bil že mrtev.

— **Smrt pod poljedelskim traktorjem.** 42-letni mehanik Albin Buzzi je vozil poljedelski traktor k žetvi žita v Siepe Viva pri Milanu. Na ostrem ovinku se je traktor nagnil čez cestni rob in se prevrnil v globino šestih metrov. Nesrečnega Buzzija je traktor popolnoma zmrcvaril. Revež je bil pri priči mrtev. Prsni koš je imel popolnoma zdrobljen.

— **Rajši miš v želodcu, ko operacijski nož v želodec.** Zdravniki bolnice Pellegrini v Napoliju so imeli te dni nenavadnega pacienta. V bolnici se je oglasil deček Luigi Pagano iz ulice Vergini ter zatrjeval, da mu je v popoldanskem času, ko je malo zadremal, šinila skozi usta in požiralnik miš, prava miš. Deček je zatrjeval, da čuti miš v želodcu in tudi motnje ter krče. Zdravniki so prvotno menili, da imajo opravka z umsko obtoženim dečkom. Zato so mu prigovarjali, naj miš pusti, saj je kmalu ne bo več čutil. Toda deček ni odnehal s prošnjami, dokler ga niso odpeljali v operacijsko sobo. Čim pa je deček z mišjo v želodcu opazil operacijsko mizo z neštetimi operacijskimi noži v bližini, ko je njegov vonjalni živec zajel duh po kloroformu, se mu je hipno zazdelo, da je bolje imeti miš v želodcu ko operacijski nož v želodec. Premislil si je ter jo ucvrl iz operacijske sobe. Miši ni več čutil v želodcu. ko bi trenil, je bil zopet čil in zdrav. Napoljski in drugi italijanski listi poročajo o tem zanimivem dogodku zelo izčrpno.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Največji argentinski film
Velika drama ljubezni in odpovedi
Madreselva
Libertad Lamarque — Ugo del Carril

KINO UNION — TELEFON 22-21

Nadaljevanje odličnega orientalskega filma CAPITAN TEMPESTA
Leon Damaščan
(Po vsebini samostojen film)
Carlo Ninchi, Doris Duranti

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Danes avanturistična drama
Velika dirka
V glavnih vlogah: Adolf Menjou in Dolores Costello. Režija: Alfred Green

— **Drzen vzpon treh planincev.** Iz Bergama poročajo o lepem uspehu treh planincev Ercola Esposito, Gina Valsecchi in Alfreda Colombo, članov planinskega društva v Calolziocorte. Vzpela so se po naporni plezalni in planinski turi na strmino »Lancia« (sulica). Plezali so po severni steni, po kateri še ni doslej nikdo obvladal s te strani posebno nevarne »sulice«.

— **Padel je z drugega nadstropja in umrl.** 49-letni delavec Franc Marinoni je bil zaposlen pri popravljanju oknice drugega nadstropja v ulici Giulini 2 v Milanu. Za hip je izgubil ravnotežje in padel z globino. Obležal je mrtev s počeno lobanjo.

— **Do prvega nadstropja poplavljene hiše. V okolišu** Arco pri Trentu se je utrgal oblak. Ob silnih nalivih se je nakopičila voda po hudournikih, ki se je potem razlila po vsej okolici. V naselbini Massone je preplavilo vodovje pet hiš do prvega nadstropja. Ljudje so se rešili v zadnjem hipu. Škoda zaradi poplave je precejšnja; pridružuje se ji še znatna škoda zaradi toče.

— **Galilejeve in Rossinijeve spominske znamke.** Službeni list v Rimu objavlja odlok pristojnega ministrstva, s katerim se dovoljuje emisija posebnih spominskih znamk ob 300-letnici smrti Galilea Galileia ter 150-letnici rojstva znamenitega skladatelja G. Rossinija. S tem je počaščen spomin dveh pomembnih kulturnih mož, katerih vekotrajna veljava sega do vseh kulturnih držav in dežel.

— **Nesreče.** Včeraj so bili sprejeti v ljubljansko bolnico naslednji ponesrečenci, po večini z deželе. Fr. Pezdir, 27letni delavec iz Dobrunj, si je pri padcu zlomil levico. — Ivan Hribar, 14letni sin delavca z Rakeka, je padel s črešnje in si pri padcu zlomil levico. — Anton Debevec, 59letni delavec iz Borovnice, je padel z lestve in si zlomil desnico. — Fani Švajger, 61letna žena služi telja iz Ljubljane, je padla na stopnicah in si zlomila levico. — Ciril Martinc, 13letni sin hišarja z Rudnika, je padel s črešnje in si zlomil levico. — Ivan Kermavner, 44letni posestnik s Planine pri Rakeku, je padel pod voz, naložen s senom; dobil je notranje poškodbe. — Mariji Tomšič, 5letni hčerki delavca z Dobrove, je njen mlajši bratec pri igri razbil nos s kamnom.

IZ LJUBLJANE

—lj **Nagrajeni obiskovalci razstave Gorše-Maleš v Jakopičevem paviljonu** prejmejo sliko — signirani izvirni petbarvni lesorez Marija (po slovenskih narodnih motivih) od M. Maleša v **četrtek 9. t. m. in petek 10. t. m.** med 11. in pol 12. uro v Jakopičevem paviljonu. Slučajni zamudniki naj se blagovolijo obrniti na upravo revije »Umetnosti« Pod turnom t. 5 (telefon 22-88). Izžreban je bil po eden izmed vsakih 50 obiskovalcev razstave: 7, 94, 115, 176, 223, 288, 349, 365, 419, 484, 501, 590, 629, 683, 733, 756, 842, 893 in 904. Vsak katalog, ki je veljal za vstopnico, ima zaporedno številko zadaj na hrbtu — izžrebani naj ga prineso s seboj.

—lj **Ureditev Opekarske ceste.** Začeli so jo urejevati že pred leti, ko so jo končno kanalizirali. Prejšnje čase sta bila vzdolž ceste dva globoka, nesnažna jarka, ki nikakor nista bila v ponos lepega Trnovega. V juniju se je stekala gnojnica in kužila zrak vse okolice. Ko je cesta dobila kanalizacijo, so jarka zasuli. Tako se je tudi razširila cesta in na zunanji strani drevoreda je zdaj dovolj prostora za hodnik. Končne ureditve ceste o kanalizaciji so se pa lotili šele zdaj. Kostanjev drevored, ki je bil eden najlepših v Ljubljani, bo najbrž ostal ohranjen. Vendar je mnogo dreves že izhiranih in jih bo treba podreti. Posamezni posestniki ob Opekarski cesti bi želeli, da bi drevored padel, pozneje bi pa najbrž žalovali za drevjem, ki zdaj precej ščiti stanovanja pred prahom. Cesta bi bila brez drevoreda zelo pusta. Če bi podrli stara drevesa, bi bilo potrebno zasaditi druga.

—lj **Še lepo vreme.** Že dva dni piha južni veter, ki navadno ne prinaša lepega vremena, a davi je bilo nebo še vedno brez oblačka. Včeraj je bilo zelo vroče tako da se ni mnogo ohladilo niti čez noč. Zemlja je že zopet marsikje zelo osušena in kmalu bi bil potreben dež.

Iz pokrajine Gorizia

— **Romanje moč na Monte Santo.** Nedeljo 2. avgusta bo na Montesantu zbor mož, ki so včlanjeni v zvezah Katoliške akcije gorizijske nadškofije.

— **Birmovanje v Biglii.** Nadškof gorizijski mons. C. Margotti je bil na pastirskem obisku v Biglii pri Goriziji. Obenem je bilo tudi birmovanje otrok iz biglijske župnije.

— **Utonila v Vipacco.** 46letna Pierina Skabar z Ranziana se je šla v poletni vročini kopat v bližnji Vipacco. Sedaj so našli njeno truplo v bližini kraja, ki mu pravijo »Pulc«. Verjetno je, da jo je prijela v mrzli vodi slabost, pa jo je zagrnila voda, iz katere si revica ni mogla pomagati.

— **Nesreče.** 14letni Josip Turig z ulice Scala v Goriziji se je peljal na kolesu proti S. Mauru. Padel je s kolesa in si poškodoval desno koleno. Slična usoda je doletela 13letnega Ivana Goriupa s trga Niccolo Tomaseo 8. Poškodbe po vsem teleku ima 6letna Emilija Macuz iz Piume pri Goriziji, ki je med igro padla. Desno nadlahtnico si je zlomil 53letni posestnik Andrej Vodopivec iz Montespina, ko je padel s kolesa na vožnji v Gorizijo. 60-letna Kornelija Lucchesi iz ulice Saletti 29 v Goriziji ima nalomljeno levo piščal. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnici Brigata Pavia v Goriziji.

— **Divji lovec obsojen.** Josip Pertuot iz Podiesce pri S. Spirito di Bainsizza je bil zasačen, ko je nastavljal pasti za zajce. Obsojen je bil na 1200 lir odškodnine in plačilo 250 lir za stroške.

Iz pokrajine Trieste

— **Umrl je kvestor R. Capoblanco.** Iz Napolja je prispela vest, da je tamkaj umrl kvestor R. Capoblanca, ki je služboval kot kvestor v Triestu, kjer si je v času svojega službovanja pridobil splošne simpatije. Pokojni kvestor Rafaele Capoblanco je bil rodom iz Napolija, kjer je bil rojen 6. julija 1882. v Triestu je prevzel posle kvestorja dne 10. januarja 1940 in je razvil v tej funkciji zelo živahno delavnost.

— **Nagrade za najboljši vojni spev.** Inšpektorat Dopolavora za Venezio Giulio, Furlanijo in Slovenijo je objavil natečaj za najboljši vojni spev. Besedilo in skladbo je poslati do 10. t. m. pokrajinskemu Dopolavoru v Triestu. Razpisane so nagrade 800 lir, 500 lir, 300 lir in 100 lir. Peti, šesti, sedmi in osmi nagrajenec prejme diplome.

— **Smrt znanega triestinskega odvetnika.** Na bojišču je junaško padel dr. Aldo Garofalo iz Triesta. Pokojnik je bil v Triestu zelo znan. Bil je vnet pripadnik fašija ter član sindikata odvetnikov.

— **Burja** je spet hudo razsajala v Triestu. Poškodovala je nekatere naprave pri cirkusu Togni pri S. Giovannu, tako da je izostala ena predstava.

— **Poročili so se** v Triestu profesor gosli Libero Morando in gospodinja Renata Pegan, šofer Pavel Pecenko in zasebnica Marija Salvi, urar Peter Roli in zasebnica Lidija Vidali, zidar Mario Pockar in gospodinja Amalija Germania.

— **Zaključek nemških tečajev.** Te dni so bili v Triestu zaključeni tečaji iz nemščine, ki so bili organizirani pod okriljem italijansko nemške zveze. V tečaje je bilo vpisanih 620 oseb. Vseh tečajev je bilo 15 in sicer 9 za začetnike, 6 pa za naprednejše. Razen tega je bilo sedem višjih tečajev, ki so bili namenjeni onim, ki nemščino že dobro obvladajo. Udeleženci višjih tečajev so proučevali nemško književnost ter razna vprašanja iz nemške umetnostne zgoovine, iz nemške politične zgodovine ter nemškega zemljepisja. Ob zaključku letošnjih tečajev so bili izpiti za diplomo nemške akademije oziroma za diplomo italijansko nemške zveze.

— **Nezgode.** Šestletni Albin Zubin iz Cittanova si je pri padcu med igro zlomil levi komolec. 8letno Angelino Molaro iz ulice D'Alviano je ogrizel stekel pes po levi nogi. Na 22letnega delavca Maksima Cociancica iz Servola 514 se je zvrnilo več debel. Ima poškodbe na desni nogi. 29-letnega krojača Ivana Calto iz ulice Molin a Vento 21 je na trgu Garibaldi povozil dvovprežni voz. Calta ima poškodbe na levici, obeh kolenih in levi nogi. Poškodovanci se zdravijo v bolnici Kraljice Helene.

Iz Spodnje Štajerske

— **Novi grobovi.** V Mariboru so umrli polkovnikova vdova Amalija Lubanović, stara 68 let, profesorjeva vdova Leopoldina Lastavec iz Velike Nedelje, stara 65 let, nadučiteljeva vdova Albina Mavrič, stara 85 let, tehnični uradnik Južnoštajerske elektrarne Hans Giber, star 47 let, trgovski zastopnik Anton Stürmer, star 67 let, in vdova strojevodje in nišna posestnica Elizabeta Honka, stara 83 let. V Šoštanju je umrl redar Stanislav Kolar iz Maribora, star 31 let. V Brasloveah je umrla zasebnica Ljudmila Novak, v Šmarju pri Jelšah pa zasebnik Albin Spreitz.

— **Nesreče.** V Pobrežju pri Mariboru je padla 68letna zasebnica Josipina Wanek iz vozečega avtomobila ter se pobila po glavi in nogah. Hlapec Stanislav Drevenšek iz Lajšterspeka je padel pred Kosovo gostilno s kolesa in si zlomil levo nogo V Zgornji Kungoti se je zaletel policijski nadzornik Štefan Reparnik s kolesom v avto in se precej močno pobil. Vse tri ponesrečence so prepeljali v mariborsko bolnico. 39letni zasebnici Mariji Pečar je postalo nenadoma v Mariboru slabo. Tudi njo so morali prepeljati v bolnico.

— **Zastava je več kakor smrt.** V navzočnosti zastopnikov stranke in državnih oblasti je bila te dni izročena zastava krajevnemu odboru nemškega Rdečega križa v Ptuju. Zastavo je izročil okrožni vodja Rdečega križa Fritz Bauer. Poslopje, kjer ima Rdeči križ svoje prostore, je bilo okrašeno z zastavami. Svečanost je dosegla višek, ko je okrožni vodja razvil zastavo in jo izročil zastavonoši. V svojem govoru je naglašal, da je zastava simbol časti in zvestobe, da je vsakdo, ki priseže na njo, vedno pripravljen boriti se in delati za skupno stvar.

— **Promocija.** V soboto je bila promovirana na graški univerzi za doktorja filozofije Gertruda Zwetko iz Eggenberga.

— **Prijava Phöniksovih zavarovancev.** Šef civilne uprave objavlja zadnji poziv za prijavo zavarovanj jugoslovenskega Phöniksa. Prijava velja za zavarovance, ki so imeli 1. aprila odnosno 26. aprila 1941. svoje redno bivališče na Spod. Štajerskem ali na zasedenem ozemlju Koroške in Kranjske.

— **Jubilej dela.** Pri tvrdki Bratje Steinklauber na Pragerskem je praznoval te dni 40letnico dela delavec Ivan Vidonja. Izročena mu je bila lepa častna diploma. V toplih besedah je nagovoril slavljenca zastopnik delovno političnega urada okrožnega vodstva Maribor-okolica Sajšek in pooblaščenec državnega zavoda za delavske zadeve Schenk. Častno diplomo mu je izročil obratovodja Karel Steinklauber, ki mu je tudi prisrčno čestital.

Zvišanje uradniških plač v Bolgariji

Bolgarski finančni minister je v sobranju med debato o zakonu o zvišanju uradniških plač izjavil da se bo vprašanje temeljitega zboljšanja gmotnega položaja državnih uradnikov obravnavalo in uredilo šele na jesenskem zasedanju sobranja, končno veljavno pa v okviru glasovanja o državnem proračunu za leto 1943. Uradništvu bodo zvišane plače, obenem bo pa urejeno tudi vprašanje njihovih doklad za najemnino in otroke. To priliko namerava porabiti vlada za revizijo vsega upravnega aparata. Število uradništva bo po potrebi znižano. Zaenkrat bo pa zboljšan gmotni položaj uradništva začasno, dokler se ne bodo pokazale posledice nove gospodarske politike, maksimiranih cen ter nove razdelitve sirovin in življenjskih potrebščin. Zakonski osnutek predvideva zvišanje plač okrog 500 milijonov levov. Ker se zvišajo plače z junijem bo letošnji državni proračun obremenjen samo z zneskom 350 do 400 milijonov levov. Vlada je pa sklenila dati iz državnih sredstev za ostalih 7 mesecev tekočega leta na razpolago 600 milijonov levov.

Vinska trta bo dajala oglje

Pomanjkanje premoga in drv je prisililo Francoze seči po gorivu, ki ga doslej sploh niso uporabljali. Gre za odpadke vinske trte. V Toulunu imajo že napravo za karbonizacijo teh odpadkov, sedem takih tvornic pa nameravajo še zgraditi. Iz ene tone odpadkov vinske trte se dobi 250 kg oglja in 30 litrov pogonske snovi. Taka surovina prihaja seveda v poštev samo tam, kjer je mnogo vinogradov kakor je to v Franciji. Francija ima 612.000 ha vinogradov. Iz odpadkov vinskih trt bodo pridobivali Francozi letno okrog 115.000 ton oglja in odgovarjajočo količino pogonskih snovi. Treba bo seveda organizirati racionalno zbiranje odpadkov vinske trte.

NA SKUŠNJI

Arthur Nickisch je imel nekoč v mestnem gledališču v Leipzigu skušnjo opernega orkestra. Kar je odložil taktirko in se obrnil k enemu izmed fagotistov: Vi pa še danes niste zajutrkovali, kaj ne? ga je vprašal.

— Saj res nisem, toda kako veste to, se je začudil fagotist.

— Ker požirate polovico not, — je odgovoril Nickisch jezno.

V TELEFONSKI CELICI

— Čujte gospod, že pol ure držite slušalko v roki, ne da bi spregovorili le eno besedo. Čas je že, da se umaknete iz telefonske celice.

— Še trenutek prosim, pravkar se živahno razgovarjam s svojo ženo.

ACQUISTO KUPIM
FAESITE — MASONITE — INSULITE
e qualsiasi materiale isolante similare. — Campionare: | in katerisibodi sličen izolacijski material. — Vzorce poslati:
MIRABELLI - V. Caravita 15 - NAPOLI

MALI OGLASI

FRIZERSKO VAJENKO
sprejme salon Pirc, Florjanska ulica 6.

MODRA PAPIGA
je ušla v bližini nove cerkve v Šiški. Vrnitev proti nagradi v pisarno »Daj-Dam.

ALI RES SE NE VESTE,
da vam oglas v »Slovenskem Narodu« odvzame vse Vaše skrbi? Ce iščete službo ali stanovanje, če želite karkoli kupiti, se obrnite na oglasni oddelek »Slovenskega Naroda«, ki Vam bo s cenenim oglasom izpolnil željo. Oglasni oddelek »Slovenskega Naroda« sprejema oglase za isti dan vsak dan do 9. ure dop

Inserirajte

Na svojo glasbeno mladino smo lahko ponosni

Poučna vsebina matičnega letnega poročila — 222 glasbenih edicij, 1317 koncertnih nastopov, 459 gojencev

Poslopje naše Glasbene Matice

Ljubljana, 8. julija

Te dni je izšlo letno poročilo Glasbene matice v Ljubljani za šolsko leto 1941-42. Poročilo vsebuje zanimive, poučne podatke o matičnem plodonosnem glasbeno kulturnem delovanju, ki kaže po šestih desetletjih globoke sledove tvornega snovanja. Letošnje letno poročilo pa je tem bolj poučno, ker se v njem razgrinjajo krasni uspehi šestdesetletnih smotrnih šolsko vzgojnih glasbenih prizadevanj, ki smo o njih poročali že ob proslavnih prireditvah 60letnice matične glasbene šole. Zato vzbuja pravkar izišla 48 strani obsegajoča kulturna publikacija iskreno zanimanje in zasluži, da predočimo našemu glasbo ljubečemu občinstvu, ki je v Ljubljani zelo častno zastopano, vsaj glavne činitelje, ob katerih se je matično glasbeno delovanje prerodilo, poglabljalo ter vzpelo do sedanje višine.

Ob prvem članku o delu Glasbene matice, ki sledi objavi vodstva Glasbene matice in ki ga je napisal matični pisarniški ravnatelj g. Karol Mahkota, lahko razberemo predvsem tri činitelje, ki so pospeševali rast in razmah matičnih prizadevanj. Ti činitelji so izdajanje slovenskih skladb, matična glasbena šola in koncerti.

Nabiranje narodnih pesmi

Če sledimo matičnemu razvoju, opazimo prezanimivo okolnost, da je bila Glasbena matica prav za prav ustanovljena s tem namenom in delokrogom, da izdaja slovenske skladbe v tisku in da se zanima za našo narodno pesem ter nabiranje njenih lepot. Temu svojemu namenu je ostala Glasbena matica zvesta do današnjega dne. V prvem desetletju svojega delovanja (1872—1882) je osredotočila svojo pozornost na to svojo nalogo. Bogate zbirke naših narodnih pesmi so plod tega marljivega udejstvovanja.

Koncertna poslovalnica in knjigarna

To svoje prizadevanje pa je Glasbena matica izpopolnila, ko je l. 1922 ustanovila svojo Koncertno poslovalnico in glasbeno knjigarno, ki je edina specialna trgovina z muzikalijami na področju Ljubljanske pokrajine, dočim je organizirala Koncertna poslovalnica v 20 letih 835 koncertnih nastopov domačih in tujih ansamblov ter umetnikov. Glasbena matica je s svojo publicistično živahnostjo zelo okrepila svojo trgovino, saj je izdala doslej 222 edicij s 1070 skladbami 163 naših odličnih glasbenikov ter skladateljev. Pobuda matične glasbene knjižnice pa bo z objavljanjem novih del ter ponatisom skladb naših skladateljev to publicistično delavnost še bolj razvila. Ponatis skladb naših skladateljev pa ima svojo utemeljenost v tem, ker so doslej natisnjeni zvezki skladb že pošli, četudi so izšli nekateri v več nakladah.

Folklorni institut

Svojo nalogo zbiranja narodne pesmi je Glasbena matica razvijala ne samo na široko, ampak tudi na globoko. Ta slednji poudarek se poraja v zvezi s prizadevanjem in potrebo, da se to zbiralno delo pri naši narodni pesmi zasidra v globljih temeljih znanstvene metode. Tako je vzniknil leta 1934 iz te potrebe folklorni institut Glasbene matice, ki je sijajno razvil svojo delavnost in ki je izpričal svojo upravičenost z bogatimi sadovi znanstveno glasbenega obdelovanja ter reševanja naše narodne pesmi. Pridružilo se je še delo za ohranjevanje narodnih običajev in navad, s čimer je Glasbena matica svoj delokrog bistveno razširila ter poglobila. Da omogoči folklornemu institutu čim uspešnejše raziskovanje, je žrtvovala Glasbena matica več ko 100.000 dinarjev. Po šestletnem neumornem delovanju se je pokazala potreba učvrstitve te prepotrebne glasbeno znanstvene ustanove, ki je prešla oktobra 1940 v upravni sestav bivše Dravske banovine.

Če si podrobneje ogledamo doslej izišle edicije Glasbene matice, spoznamo, kako važna je bila pobuda za ustanovitev Folklornega instituta in zanimanje za narodno pesem, ki se je porajala od vsega začetka. Izdanih je bilo namreč 548 glasbenih edicij narodne pesmi, sledijo edicije 335 moških zborov, 152 mešanih zborov, 54 ženskih in mladinskih zborov, 181 samospevov s spremljevanjem klavirja, 3 dvospeve s klavirjem, 159 klavirskih skladb, 37 skladb za violino in klavir, dve skladbi za dve violini, 120 orgelskih skladb, 3 orkestralne partiture, 1 opero in 23 raznih drugih skladb.

Koncerti, nastopi in prireditve

Drugi činitelj pomembne veljave Glasbene matice so njeni nastopi. Njeno koncertno delo se je pričelo l. 1884. Nujna posledica tega delovanja je bila ustanovitev Pevskega zbora Glasbene matice l. 1891, po 28 letih pa Orkestralnega društva Glasbene matice. In na tem področju je razvila Glasbena matica v Ljubljani neko živahnost, s katero se lahko ponaša le malokatero glasbeno društvo. K. Mahkota ugotavlja v navedenem članku tri razdobja matične koncertne delavnosti: od 9. marca 1884 do 31. oktobra 1918 je bilo 300 koncertov. Od l. 1918 do 10. aprila 1941 pa se je število koncertov, nastopov in prireditev dvignilo na 955 koncertov. V tretjem, krajšem razdobju enega leta pa je bilo že 62 koncertnih nastopov.

Če si ogledamo te koncertne nastope ter prireditve po skupinah, imamo po zbranih podatkih 367 vokalnih koncertov, ki prevladujejo. Vokalno instrumentalnih koncertov je bilo 213, simfoničnih 154, komornih 84, solistično glasovnih 48, solistično instrumentalnih 149, solistično mešanih 17, mladinskih koncertov 45, šolskih produkcij 152, drugih koncertnih prireditev 88. Pri tem bi bilo zanimivo pripomnit, da je izvajala matična glasbena šola 152 koncertnih sporedov, matični pevski zbor 553, matično orkestralno društvo 212, dočim je bilo ostalih koncertantov 406.

Mahkota dopolnjuje zbrane podatke s točno navedbo dirigentov. Na 1317 koncertih je dirigiral 101 dirigent, ki so vodili 768 koncertov. Največkrat je dirigiral Matej Hubad in sicer 219krat, potem sledita Mirko Polič 175krat, L. M. Škerjanc pa 88krat. Med nastopajočimi solisti je bilo 158 pevcev (sopranov, altov, tenorjev, baritonov in basov), 78 pianistov, 41 violinistov, 27 instrumentalistov.

Največ koncertov v Ljubljani

Glasbena matica v Ljubljani je priredila največ koncertov v Ljubljani in sicer 1127; ostalih koncertov izven Ljubljane je bilo 145, v tujini pa 45. V sami Ljubljani pa je bilo največ koncertov v unionski dvorani 347, potem v veliki filharmonični dvorani 302, v veliki, mali in spodnji dvorani Narodnega doma 105, v Hubadovi dvorani 49, cerkvenih koncertov je bilo 33, v mali filharmonični dvorani 41, v dvorani Mestnega doma 27, v redutni dvorani 25, v Narodnem gledališču 16, v Narodni čitalnici 9, v raznih drugih dvoranah pa 363.

Lepi šolski uspehi glasbenega naraščaja

Tretji činitelj vzpona Glasbene matice v Ljubljani je njena glasbena šola. Pred 60 leti je bila ustanovljena in l. 1919 je bila razširjena v Prvi jugoslov. konservatorij Glasbene matice v Ljubljani. O plodonosnih uspehih tega šestdesetletnega glasbeno vzgojnega delovanja poroča izčrpno in temeljito pisarniški ravnatelj Karol Mahkota v svojem drugem članku, ki je povzet po njegovem predavanju ob priliki proslave 60letnice, ko smo o teh uspehih in 60letnem idealnem glasbenem vbadanju obširno poročali.

Zato nas v zvezi s pravkar izišlim matičnim poročilom zanimajo predvsem letošnji uspehi matične glasbene šole. V začetku šolskega leta 1941-42 je bilo vpisanih 383 gojencev in gojenk, ki se jim je pridružilo pozneje še 115. Med šolskim letom jih je izstopilo 39, tako da jih je bilo konec šolskega leta459. Po narodnosti je bilo med njimi 449 Slovencev, 4 Hrvati, 2 Srba, 1 Rus, 2 Italijana ter 1 Nemec, po veroizpovedi pa 446 rimokatolikov, 6 pravoslavnih, 4 protestanti, 2 izraelske ter 1 starokatoliške veroizpovedi.

Tudi letošnji učni uspehi so bili zelo lepi. Pozitivno ocenjenih je bilo iz teorije 159 gojencev in gojenk, iz harmonije 5, mladinskega petja 86, solističnega petja 7, klavirja 278, violine 106, čela 10, flaute 4, klarineta 10, trobente 2, pozavne 5, orkestralnih vaj 16, orgel 4, deklamacije 9. Ta števila nam razodevajo da je pri našem glasbenem naraščaju klavir najpopularnejši instrument, nakar sledi violina.

Pregled obiska po razredih pa nam kaže, da je bilo v prvem razredu 300 gojencev in gojenk, v drugem razredu 158, v tretjem 84, v četrtem 34, v petem 45, v šestem 38, v sedmem 16, v osmem 3, devetem 1, desetem 22.

Tako nas je tudi matično letno poročilo za šolsko leto 1941-42 prepričalo, da je glasbena vzgoja naše mladine v preizkušenih rokah matičnih glasbenih vzgojiteljev. Uspehi sistematične glasbene vzgoje so delež marljive vneme ter nadarjenosti matičnih gojencev in gojenk, pa tudi skrbne pedagoške prizadevnosti učiteljskega zbora. Naj bi bilo to smotrno glasbeno vzgojno delovanje tudi v bodoče kronano s čim lepšimi uspehi v procvit slovenske glasbe ter rast in izpopolnjevanje naše mnogo obetajoče glasbene mladine.

Srečanje z vsemirnim pritlikavcem

Planetoid Vesta bo zadnje dni julija tako blizu zemlje, da se bo videl s prostim očesom

Zadnje dni julija bodo zvezdoslovci opazovali v bližini zvezde Psi v Ovnu zvezdico šeste velikosti, ki se sicer ne pojavlja na tem kraju neboskona. Le malo je na svetu ljudi, ki so videli to svetlo točko. Gre za planetoid Vesta, spadajoč med male planete, za katere se zvezdoslovci ne zanimajo posebno. Med Marsom in Jupitrom je cel roj malih planetov ali planetoidov, ki se seveda tudi sučejo okrog solnca.

1. januarja 1801 je zvezdoslovec Pazzi v Palermu odkril prvi planetoid, ki je dobil ime Ceres. Pozneje so zvezdoslovci odkrili še nad 1500 planetoidov in ugotovili tudi njihove poti. Z največjimi daljnogledi bi baje lahko videli okrog 44.000 planetoidov. Leta 1802 je odkril zdravnik in astronom amater Olbers v Bremenu planetoid Pallas, leta 1804. Harding v Lilienthalu Juno in leta 1907. zopet Olbers Vesto, ki bo 29. julija letos v bližini zemlje tako, da se bo videla tudi s prostim očesom.

Od leta 1807. do 1845. ni bil odkrit noben nov planetoid, potem so se pa zopet hitro vrstili. Poštar Hencke v Driesenu, velik ljubitelj zvezdoslovja, je otvoril dolgo vrsto odkritij s planetoidom Astro, potem ni minilo nobeno leto več ne da bi odkril nove planetoide. Nekateri zvezdoslovci so se naravnost vrgli na odkrivanje teh vsemirnih pritlikavcev, kakor bi lahko imenovali planetoide. Najoriginalnejši med njimi je bil pač Dunajčan dvorni svetnik dr. Johann Palisa, ki je odkril največ planetoidov. Silno se je pa povečalo število odkritij, potem ko je poslal prof. Max Heidelbergu v službo iskanja planetov fotografijo nebosklona.

Med planetoidi so tudi čudaki, pravi ekscentrični akrobati. Njihove poti so tako ekscentrične, da segajo od Jupitrove tja do poti naše zemlje in Marsa, kakor je to pri planetoidih Albertu, Alindi in Ganymedu. 30. oktobra 1937. se je pomikal planetoid Hermes približno 500.000 kilometrov daleč od naše zemlje. Če bi bilo to nebesno telo nekoliko večje, bi bilo preživljalo človeštvo dneve strahu in groze. Tako so pa vedeli za nebesnega pritlikavca le redki ljudje, večinoma samo zvezdoslovci. Hermes meri namreč v premeru dobra 2 km. V primeri z drugimi nebesnimi telesi je res pravi pritlikavec.

Največji planetoidi dosežejo premer okrog 800 km. Vesta, o kateri govorimo tu, ima premer 500 km. Mnogi imajo nepravilno obliko. O tem se da sklepati po izpreminjanju njihove svetlobe. Znan je planetoid Eros, ki se približa včasih naši zemlji na 20 milijonov km, je podolgovata orjaška skala nepravilne oblike, dolga okrog 50 km. Za izračunanje poti teh vsemirnih pritlikavcev je ustanovil Kopernikov zavod v Berlinu, Dahlemu, poseben oddelek. Če se vprašamo po nastanku teh čudnih nebesnih teles moramo zopet seči po domnevi že omenjenega zvezdoslovca Olversa. On je namreč domneval, da gre za kose velikega planeta, ki je zavzemal nekoč svoje mesto med Marsom in Jupitrom. Čeprav so mnogi zvezdoslovci izrazili svoje dvome o tem, še vedno nimajo zadovoljivega odgovora na vprašanje kako so nastali planetoidi. Ob koncu bodi še omenjeno, da so odkrili zvezdoslovci lani 243 novih planetoidov.

O ženskah in ljubezni

Srečo ima pri ženskah? Ne, ženskam se je zdelo, da jih osrečuje s tem, da lahko najdejo pri njem svojo nesrečo.

Ena izmed neodkritih možnosti užitka v sožitju z žensko je, da jo pustimo, da se do sitega nagovori, pri tem ji pa gledamo na srce. Sploh pa lahko zavrnemo ženske argumente najlažje s tem, da ji damo dovolj časa, da se sama dokoplje do protiargumentov k svojemu naziranju.

To, kar ga je tako zelo vezalo na njo je bila samo njena brezmejna poštenost, ki bi se je bil na njegovem mestu marsikdo že ustrašil. Toda gotovo se je samo njemu tako odkrila. V njegovih očeh je bil dokaz tega brezmejnega zaupanja odlikovanje. Zanj ni bilo večjega zadovoljstva, kakor sklepati iz ponosa s katerim je gledala na svojo preteklost, da tudi zdaj živi enako krepostno in pošteno. Preteklost, hm, to so bili oni. Toda sedanjost, to je bil on. Da ni ničesar prikrivala, kar bi bile druge ženske zamolčale, je pomenilo zanj, da tudi njemu nikoli ne bo lagala. Toda iz njene malone moške nravi in lastnosti videti včerajšnje pustolovščine v zlati aureli, je povzel njeno popolno sposobnost za zvestobo.

Njegova konstitucija v moški družbi ni bila dorasla. Zelo je dajal prednost dialogu, če že ni mogel biti sam. Toda ženska družba se mu je zdela najboljša prilika za polet moškega duha.

Tisti moški, ki so ga imele ženske tako rade, da se je o tem splošno govorilo, ni bil v očeh drugih moških nič posebnega. V bistvu je bil čisto navaden človek. Vendar si pa nihče ni znal pojasniti skrivnosti njegove sreče pri ženskah. Prijatelj ga je poslušal med vožnjo, ko je govoril z neko mladenko, poslušal ga je samo nekaj minut pa je spoznal njegovo skrivnost. Ta Don Juan se je dobrikal in prilizoval dekletu v samih superlativih in prijatelj je misil, da si bo dekle take neslanosti prepovedalo. Toda dekle je bilo navdušeno, očarano. Verjelo je vse. Prijatelj se je čudil. Pozneje je vprašal prijatelja: Ali verjameš sam to, kar si ji govoril? In tedaj je začel znova sanjariti in govoriti še bolj v superlativih. Tedaj je prijatelj vedel, da je dekle verjelo, ker je verjel on. In ker je verjel skoraj sleherni dan drugi lepotici, kar ji je govoril v tako lepih frazah, je skoraj sleherni dan verjela druga lepotica, da ga je samo ona potegnila iz oblakov. Torej ni imel ta Don Juan nobenega talenta za zapeljevanje, temveč je bil samo kos narave, ki je enako lahko podlegel obstoječemu kakor samo v njegovi domišljiji živečemu fenomenu ženskih čarov.

Bil je vajen lagati ženskam takorekoč bravorozno. Verjele so njegovim očem brez pričržka. Toda smehljaj nad temi zmagami je bil trpek, ko je odkril, da more moški tem manj verjeti ženskam, čim prepričevalneje jim laže.

Kdor si hoče priboriti ljubezen dekleta, znanega po svoji nedostopnosti, mora na to samo drugače gledati, kakor so gledali drugi moški in dekletu mora znati pričarati pred oči svet tako, kakor da je šele stopila vanj in da so ji začeli takoj od vseh strani ploskati. Sreča v ljubezni je takorekoč talent za premiere, katerim nikoli ne prinese uspeha nov besedni zaklad iz improvizacije trenutka.

Preskrba Bolgarije zagotovljena

Bolgarski trgovinski minister je med debato v sobranju izjavil, da slonj preskrba Bolgarije na treh stebrih: na kmetijstvu, industriji in rudarstvu. Sobranju je bil predložen zakonski osnutek o organizaciji preskrbe Bolgarije. Kmetijska proizvodnja bi se lahko povečala tako v pogledu pridelovanja žita kakor tekstilnih in drugih industrijskih rastlin kar vse gre v inozemstvu dobro v denar. Racionelnejše obdelovanje, boljše gnojenje itd. bi pripomoglo, da bi se pridelek povečal. Bolgarska vlada bi pospeševala tudi živinorejo v vseh njenih panogah. Vsi poljski pridelki bodo spravljeni v skladišča in z njimi bo razpolagala direkcija za nakup in izvoz žita. Ta direkcija ima že zdaj monopol za večino kmetijskih proizvodov. Direkcija je ugotovila, da je prehrana prebivalstvu Bolgarije v pogledu kruha v celoti zagotovljena, pa tudi glede drugih živil se je položaj zadnje čase zboljšal, tako da se ni treba bati nobenih težkoč.

Industrijska proizvodnja se bo povečala z ureditvijo preskrbe s sirovinami ter z racijonalizacijo in pospešitvijo. Industrija bo lahko še bolj kakor doslej zalagala z vsem potrebnim vojsko in civilno prebivalstvo. Tretji del preskrbe: rudarstvo, kamnolomi in gozdovi dvigajo vedno bolj svojo proizvodnjo. Na merodajnem mestu računajo z možnostjo, da bodo dali bolgarski premogovniki do konca tekočega leta 140.000 ton premoga več kakor lani.

Dve o Carusu

Slavni pevec Enrico Caruso je bil duhovit, znal je pa biti tudi strupen. Nekega dne je srečal na cesti v Los Angelesu slovečega irskega tenorista Juhna Mc. Cormacka in Irec ga je vprašal ironično: No, kako se pa kaj počuti največji tenorist sveta? Caruso se je odkril, poklonil in vprašal skromno: Od kdaj je pa Mc. Cormack baritonist?

Nekoč je moral Caruso nastopiti v nekem manjšem mestu. Imel je še dovolj časa, da si je mesto ogledal. Končno tik pred začetkom je pa prišel v poslopje, kjer je bila koncertna dvorana. Toda orjaški vratar mu je zastavil pot in ga vprašal po vstopnici. — Saj sem Caruso in nocoj moram tu peti — je dejal Caruso. — V to past se ne dam več ujeti, — je odgovoril vratar, že trije so bili tu, ki so se izdajali za Carusa, zdaj mi je padovolj tega. Nobeno prepričevanje ni nič zaleglo. Caruso je končno kupil vstopnico in potem mu je vratar dovolil vstop.

Rumunska letina

Namestnik rumunskega ministrskega predsednika prof. Mihael Antonescu je na seji gospodarskega odbora izjavil, da je bilo mogoče uresničiti kmetijski program v starih mejah Rumunije do 93.80%, v Besarabiji za 97.7, v Bukovini za 97.54 in v Transdnjestriji za 92.7. V vsej Rumuniji je bilo letos spomladi obdelane nad 10,600.000 ha rodovitne zemlje. Lani jeseni je bilo obdelovanje zemlje bolj slabo, vendar pa lahko Rumunija računa z dobro povprečno letino. Večji bo pridelek koruze kakor pšenice ječmena in rži. Gospodarski svet je obravnaval tudi razna vprašanja preskrbe prebivalstva, uspehe, zbiranja žita, cene in ukrepe za zatiranje verižništva.

D. Du Maurier: 37

Prva žena

Roman

»Da, ves drugačen si dragi, če naj povem po pravici,« se je modro oglasil Giles. »Zelo pametno je bilo, da si šel. Kaj ne, Crawley kako ugodno se je izpremenil?«

Po drgetu Maksimove roke, ki me je držala za podpazduho, sem čutila, da se skuša brzdati. Te čenče o njegovem zdravju so mu bile kdo ve zakaj neprijetne, spravljale so ga v slabo voljo, in nič kaj obzirno se mi ni zdelo, od Beatrice, da vztraja pri njih.

»Maksim je zelo zagorel,« sem boječe izpregovorila,« to skrije marsikatero nadlogo. Morali bi ga bili videti v Benetkah: še zajtrkoval je na balkonu, da bi se ga solnce hitreje prijelo. Pravi, da se mu podaja.«

Vsi so se zasmejali.

»Benetke so morale biti prekrasne ob tem letnem času, gospa de Winter,« je rekel gospod Crawley.

»Da,« sem odgovorila, »imela sva res imenitno vreme. En sam grd dan, kaj ne, Maksim?« Tako sem srečno odvrnila razgovor od njegovega zdravja ter ga napeljala na Italijo, najzanesljivejšega izmed vseh predmetov, in na lepo vreme, o katerem zmerom vsak rad govori. Zdaj je tekel pomenek živahno in neprisiljeno; Maksim se je prerekal z Gilesom in Beatriko o motorju svojega voza, gospod Crawley pa je hotel vedeti, ali je res, da po beneških kanalih ne vozijo več gondole, ampak samo motorni čolni. Mislim, da mu je bilo malo mar, pa najsi bi bil Canale Grande poln zasidranih parnikov, in da je govoril zgolj zato, ker mi je želel pomagati in po svoje skromno prispevati k temu, da preprečim nadaljnji razgovor o Maksimovem zdravju; hvaležna sem mu bila za to in vkljub njegovi malo zanimivi vnanjosti sem takoj spoznala v njem zaveznika.

»Jasper potrebuje več gibanja,« je rekla Beatrice in podrezala psa z nogo! »preveč se redi, saj ima šele dve leti. S čim ga krmiš, Maksim?«

»Draga Beatrice, z Jasperjem ravnajo prav tako kot s tvojimi psi,« je Maksim odvrnil. »Nikar se ne delaj, kakor da bi razumela o živalih več od mene.«

»Dragi dečko, zakaj govoriš, kakor da bi vedel, kaj Jasper jé, ko te več mesecev ni bilo doma? In nikar mi ne reci, da ga vodi Frith vsak dan vsaj do ceste na izprehod. Pes že več mesecev ni tekal; po njegovi dlaki vidim, da ne.«

»Rajši vidim, da postane kepa masti, kot da bi ga ljudje imeli za lačnega, kakor tistega tvojega na pol neumnega psa,« je rekel Maksim.

»Ta opomba ni zelo bistra, glede na to, da je Lion februarja meseca v Cruftu zmagal v dveh tekmah,« je odvrnila Beatrice.

Maksimove stisnjene ustnice so pričale, da se napetost vrača; in vpraševala sem se, ali se brat in sestra zmerom tako prepirata, v veliko tolažbo tistemu, kdor ju sliši. Ko bi vsaj Frith prišel in naznanil, da je kosilo podano... Ali nas bodo morda poklicali doneči udarci gonga? Nisem še vedela, kakšne so šege v Manderleyu.

»Kako daleč od naju živita?« sem vprašala Beatriko in sedla k nji. »Sta morala zgodaj od doma?«

»Petdeset milj sva od tod, dragica, v sosedni grofiji, onkraj Trowchestra. Zastran lova je tam še bolje. Obiščite naju, kakor hitro bo Maksim mogel prebiti brez vas. Giles bo gledal, da vam najde dobrega konja.«

»Kako, saj nisem nikoli lovila,« je bil moj odgovor. »V otroških letih so me učili sedeti na konju, a samo malce, toliko, da se nedoločno spominjam.«

»Torej boste pričeli znova. Ni mogoče, da bi človek živel na kmetih in ne bi jezdil. Predolgčas bi mu bilo. Maksim pravi, da slikate. To je seveda lepa stvar, a gibanja pri tem ni, kaj ne, da ne. Lepa reč za deževne dni, če ni najti boljšega opravila.«

»Draga Beatrice, vsi nismo tako zaverovani v življenje pod milim nebom kakor ti,« je rekel Maksim.

»Nisem govorila s teboj, dečko stari. Vem, da je tebi dovolj, če lahko teptaš po manderleyski travi in če kdaj pa kdaj po mravljinčje zlezeš na izprehod.«

»Tudi jaz zelo rada hodim,« sem se hitro oglasila. »In mislim, da se ne bom nikoli naveličala klatenja po Manderleyu. Pa tudi kopala se bova lahko, kadar bo topleje.«

»Optimistka ste, dragica,« je rekla Beatrice. »Ne pomnim, da bi se bil tu kdaj kdo kopal. Voda je premrzla in obala preskalnata.«

»Oh, nič ne de. Jaz rada plavam,« sem dejala. »Samo da ni premočnih tokov... Je v zalivu varno?«

Nihče mi ni odgovoril in prepozno sem se zavedela, kaj sem zinila. Srce mi je poskočilo, lica so mi zažarela. Prestrašena in zmedena sem se sklonila ter pobožala Jasperja po uhljih.

»Jasperju malce plavanja ne bi škodilo, tako bi vsaj nekoliko shujšal,« je Beatrice pretrgala molk. »Toda v zalivu ti ne bi bilo všeč, kaj, Jasper? Priden, mali Jasper. Priden kužek.« Obe sva božali psa, ne da bi gledali druga drugo.

»Čujte, lačen sem kakor volk, kaj pa je danes s kosilom?« se je oglasil Maksim.

»Ena je šele,« je rekel gospod Crawley. »Ura na kaminu vsaj tako kaže...«

»Ta ura je šla zmerom naprej,« je pripomnila Beatrice.

»Več mesecev je že, kar gre docela točno,« jo je zavrnil Maksim.

Tedajci so se vrata odprla in Frith je naznanil, da je kosilo podano.

»Veste kaj, malce bi se umil,« je rekel Giles ter si pogledal na roke.

Vsi smo vstali in z občutkom olajšanja krenili v vežo. Mimo z Beatriko sva šli naprej.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani